

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Σώζονται κάποια από τα αρχαία που έφερε στο φως το μετρό

Ένα τμήμα της αρχαίας λεωφόρου Μεσογείων που αποκαλύφθηκε πρόσφατα στον σταθμό «Χολαργός» του μετρό θα αναδειχθεί έτσι ώστε να είναι ορατή από το κοινό. Η διατήρηση της αρχαίας οδικής αρτηρίας ήταν αποσπασματική, ωστόσο ένα μικρό τμήμα μπορεί να διασωθεί, όπως αποφάσισε το Κεντρικό Αρχαιολογικό Συμβούλιο. Η οδός, η οποία ήταν πολύ σημαντική στην αρχαιότητα καθώς συνέδεε το άστυ με τη Μεσογαία και τον Μαραθώνα, όδευε ακριβώς δίπλα στον σύγχρονο δρόμο και παράλληλα με αυτόν. Ήλθε στο φως σε μήκος 27,5 μέτρων, αλλά το πλάτος της δεν είναι δυνατόν να εξακριβωθεί λόγω προηγούμενων καταστροφών. Έτσι έχουν διατηρηθεί μόνο δύο λωρίδες του δρόμου και μόνο τα κατώτερα οδοστρώματα. Σύμφωνα με την αρχαιολόγο κυρία Μέλπω Παλογιώργη, τα συγκεκριμένα οδοστρώματα είναι πιθανότατα του 5ου αιώνα π.Χ. Το ΚΑΣ αποφάσισε την περαιτέρω έρευνα μιας άλλης αρχαίας οδικής αρτηρίας, η οποία ήλθε στο φως στην Αργυρούπολη, προκειμένου να εξακριβωθεί αν κάποιο τμήμα της σώζεται σε καλή κατάσταση ώστε να αναδειχθεί. Οι αρχαιολόγοι εντόπισαν ένα καλά διατηρημένο τμήμα του δρόμου, μόνο που η διατήρησή του δεν ήταν δυνατή, καθώς η εταιρεία Αττικό Μετρό δεν μπορούσε να μετατοπίσει το έργο. Παρ' όλα αυτά, υπάρχει ελπίδα η οδός να εντοπιστεί λίγο νοτιότερα, οπότε τα αρχαία θα έχουν την ευκαιρία να διασωθούν.

Κατεβαίνουν τα τελευταία γλυπτά του Παρθενώνα

Αποφασίστηκε, με ομόφωνη γνωμοδότηση του Κεντρικού Αρχαιολογικού Συμβουλίου, να καταβιβασθούν οι 17 εναπομείνουσες μετόπες από τον Παρθενώνα και να αντικατασταθούν από χυτά αντίγραφα. Βασικοί λόγοι για την απόφαση είναι η ατμοσφαιρική ρύπανση και η πολιτική διεκδίκησης των Ξενιτεμένων στο Βρετανικό Μουσείο Γλυπτών, καθώς έτσι η Ελλάδα θα αποδείξει πως διαχειρίζεται σωστά την πολύτιμη πολιτιστική κληρονομιά της και την αναδεικνύει. Συγκεκριμένα, πρόκειται για δύο μετόπες της βόρειας πλευράς, μία μετόπη της νότιας (με σκηνή Κενταυρομαχίας) και 14 της δυτικής πλευράς (με σκηνές Αμαζονομαχίας). Ωστόσο παραμένει ακόμη άγνωστο πώς και πότε οι μετόπες θα αποχωριστούν από το μνημείο, καθώς δεν έχουν ακόμη εκπονηθεί οι σχετικές αναστηλωτικές μελέτες που θα επιτρέψουν την απομάκρυνσή τους, ούτε έχουν διασφαλιστεί οι απαιτούμενοι πόροι. Εν τω μεταξύ, ως το τέλος του 2008 θα έχει ολοκληρωθεί η αποκατάσταση της βορειοδυτικής πλευράς του Παρθενώνα. Οι σιδερένιοι σύνδεσμοι θα αντικατασταθούν με νέους από τιτάνιο, θα απομακρυνθούν οι συμπληρώσεις που είχαν γίνει από τσιμέντο και τούβλα, ενώ τον Σεπτέμβριο θα είναι έτοιμα τα αντίγραφα των έξι μετοπών που θα πάρουν τη θέση των μαρμαρινών που καταβιβάστηκαν πέρυσι.

Ψηφιοποιημένος θησαυρός για όλους

Ένας ιστορικός θησαυρός, αποτελούμενος από δεκάδες χιλιάδες ντοκουμέντα, το αρχαιακό υλικό της Αμερικανικής Σχολής Κλασικών Σπουδών Αθήνας, διασώζε-

ται πλέον από τη φθορά του χρόνου χάρη στην ψηφιακή τεχνολογία. Πρόκειται για λευκώματα του Ιωάννη Γενναδίου, το αρχείο Δραγούμη και τρεις φωτογραφικές συλλογές της Αμερικανικής Σχολής Κλασικών Σπουδών, από τις αρχές του 20ου αιώνα. Το ψηφιοποιημένο υλικό αποτελείται από 125.000 φωτογραφίες, κυρίως από την ανασκαφή της Αρχαίας Κορίνθου, πολλά κινηματογραφημένα ντοκουμέντα, 10.000 χάρτες και σχέδια, 11.000 αντικείμενα και 10.000 νομίσματα. Το σημαντικό είναι ότι αυτός ο πλούτος είναι προσβάσιμος σε όλους από τα τέλη Μαΐου. Την έναρξη λειτουργίας της ψηφιακής βιβλιοθήκης παρουσίασαν οι συντελεστές της σε ημερίδα με θέμα «Σύνδεσμοι με το παρελθόν, γέφυρες με το μέλλον», που πραγματοποιήθηκε στις 19.5.08 στο Μέγαρο Μουσικής. Το δύσκολο έργο της ψηφιοποίησης του αρχείου έφεραν επιτυχώς εις πέρας ο Δημοσιογραφικός Οργανισμός

Επιμέλεια: Βάσω Ηλιοπούλου

Λαμπράκη και το EAITY, με οικονομική υποστήριξη από το Γ' ΚΠΣ της Κοινωνίας της Πληροφορίας. Αργυρώ Μαυροζούμη

Επιστρέφει στη Βραυρώνα επιτύμβια στήλη

Επιστρέφει τελικά από τις ΗΠΑ το άνω τμήμα μιας ανάγλυφης επιτύμβιας στήλης που είχε φυγαδευτεί από την Ελλάδα. Το αρχαίο εκτέθηκε για πρώτη φορά στο Μητροπολιτικό Μουσείο της Νέας Υόρκης το 1990, όπου το είδε ο αρχαιολόγος Γ. Δεσπίνης, ο οποίος και έκανε την ταύτιση με το κάτω μισό της στήλης που βρίσκεται στη Βραυρώνα. Η στήλη, αφού συγκολληθεί και συντηρηθεί, θα εκτεθεί στο ανακαινισμένο Αρχαιολογικό Μουσείο της Βραυρώνας, στις αρχές του 2009. Η στήλη, που σώζει χαραγμένα τα ονόματα του Κλεόβουλου και του πατέρα του Μένωνα από τον Δήμο Μυρρινούντος, έχει μορφή ναΐσκου και βρέθηκε στο Πόρτο Ράφτη από ιδιώτη.

Τρώγεται το κρέας του δελφινιού;

Οι Έλληνες ποτέ δεν έτρωγαν το κρέας του δελφινιού, θεωρώντας το θηλαστικό αυτό πολύ κοντά στον άνθρωπο. Στην ελληνική μυθολογία, τα δελφίνια βοηθούν και σώζουν ανθρώπους που κινδυνεύουν στη θάλασσα. Οι ευεργετούμενοι, λοιπόν, δεν μπορούσαν να σκοτώνουν τους ευεργέτες τους και να τους τρώνε.

Ένας Γάλλος ταξιδιώτης που επισκέφθηκε την Κωνσταντινούπολη στα μέσα του 16ου αιώνα, εντυπωσιάστηκε από το γεγονός ότι ούτε οι Έλληνες μα ούτε και οι Τούρκοι και οι Εβραίοι έτρωγαν δελφίνι, ενώ στη Γαλλία το κρέας αυτό ήταν βασιλικό έδεσμα. Και ο λόγος είναι πολύ απλός. Οι βασιλιάδες ζούσαν στην ενδοχώρα και τα ψάρια μαγαιάτευαν ώσπου να φτάσουν στο τραπέζι τους. Το δελφίνι όμως, που είναι θηλαστικό, έκανε δυο-τρεις μέρες να πεθάνει έξω από το νερό και έτσι έφτανε φρέσκο στο βασιλικό τραπέζι.

Συνεχίζονται οι εργασίες στη Μαρώνεια

Στο τέλος του χρόνου αναμένεται να ολοκληρωθεί η αναστήλωση του αρχαίου θεάτρου της Μαρώνειας, που ξεκίνησε το 2000. Στο πλαίσιο των εργασιών προβλέπεται η συμπλήρωση των λίθινων εδωλίων στις τρεις υφιστάμενες σειρές, η ανακατασκευή τριών επιπλέον σειρών από νέο λίθο και η στερέωση-συντήρηση των τοίχων της ρωμαϊκής σκηνής και του προσκηνίου. Οι αρχαιολόγοι, ωστόσο, εκφράζουν ανησυχία για τη σύγχρονη χρήση του θεάτρου και τον κίνδυνο επιβάρυνσης του μνημείου με νέες κατασκευές και αλλοίωση της εικόνας του.

Νεότερη χρονολόγηση για τα ευρήματα της Θεόπετρας

Η μελέτη των αρχαιολογικών ευρημάτων του σπηλαίου Θεόπετρας (στα οποία συμπεριλαμβάνονται ίχνη από δύο παιδικά πέλματα), που έγινε στη Γαλλία με τη μέθοδο της θερμοφωταύγειας, έδειξε ότι η ηλικία τους είναι μεταξύ 110.000-135.000 χρόνων. Σύμφωνα με τους αρχαιολόγους, η ηλικία του στρώματος στο οποίο εντοπίστηκαν τα αποτυπώματα και η τεχνολογία των λίθινων εργαλείων, που βρέθηκαν στο αντίστοιχο στρώμα, τα οποία κατά κανόνα αποδίδονται στους νεαντερτάλιους, συνηγορούν στην υπόθεση ότι τα αποτυπώματα ανήκουν στον προγενέστερο ανθρώπινο τύπο (Homo Sapiens neanderthalensis). Ωστόσο, ακόμα και αν ανήκουν στον σύγχρονο άνθρωπο, αυτό θα σημαίνει ότι ο Homo Sapiens έφτασε στον ελλαδικό χώρο πολύ νωρίτερα απ' ό,τι στην υπόλοιπη Ευρώπη και τη Μέση Ανατολή (100.000 π.Χ.).

Αρχαίο νεκροταφείο στη Βούλα

Είκοσι οκτώ τάφοι του 5ου και του 4ου αι. π.Χ., που αποτελούν τμήμα ενός μεγαλύτερου και οργανωμένου νεκροταφείου ήρθαν στο φως σε οικόπεδο της Βούλας. Ανάμεσα στις 28 ταφές υπήρχε μια σαρκοφάγος από πωρόλιθο συλλημένη ήδη από την αρχαιότητα, ένας τάφος κεραμοσκεπής καλυβίτης, δύο εγχυτρισμοί (ταφή μέσα σε πίθους), ενώ οι υπόλοιπες 24 ήταν ταφικές πυρές. Τα ευρήματα υποδηλώνουν την

ακμή και τον πλούτο του αρχαίου δήμου των Αιξωνίδων Αλών, ενώ ενδιαφέρον έχει το γεγονός ότι το νεκροταφείο γεινιάζει με την αρχαία οδική αρτηρία που συνέδεε τους παράκτιους δήμους της περιοχής.

Κίνηση πολιτών για την προστασία των αρχαίων θεάτρων

Ανακοινώθηκε επίσημα στις 10.4.2008, στο αμφιθέατρο του νέου Μουσείου Ακρόπολης, η ίδρυση μη κερδοσκοπικού σωματείου, με την επωνυμία «Διάζωμα», που έχει σκοπό την ανάδειξη και την προστασία των αρχαίων θεάτρων και, όπου επιτρέπεται, τη λελογισμένη χρήση τους. Πρόκειται για μια πρωτοβουλία του Σταύρου Μπένου στην οποία ανταποκρίθηκαν 275 μέλη, μεταξύ των οποίων είναι οι: Π. Θέμελης, Γ. Κουρουπός, Β. Λαμπρινουδάκης (που αποτελούν μέλη του προσωρινού διοικητικού συμβουλίου) και οι: Χ. Μπούρας, Κ. Γεωργουσόπουλος, Κ. Ζάμπας, Σπ. Ευαγγελάτος, Ν. Καλτσάς, Εμμ. Κορρές, Γ. Μιχαλακόπουλος, Γ. Χουβαρδάς, Φ. Σοφινός, Αιμ. Χειλάκης, Άννα Βαγενά, Σ. Χατζάκης, Δ. Φωτόπουλος κ.ά. Στους στόχους του Διαζώματος συμπεριλαμβάνονται η δημιουργία ενός «Δικτύου Πόλεων Αρχαίων Θεάτρων», μιας ηλεκτρονικής τράπεζας πληροφοριών για την κατάσταση στην οποία βρίσκονται τα αρχαία θέατρα, που θα αποτελεί ταυτόχρονα ένα διαρκές «παρατηρητήριο» για την εξέλιξη των προγραμμάτων που σχετίζονται με την προστασία και την ανάδειξη των αρχαίων χώρων θέασης και ακρόασης, καθώς και η συγκέντρωση πόρων από τον ιδιωτικό αλλά και τον δημόσιο τομέα, για την υποστήριξη των αναγκών ερευνών, μελετών και δράσεων για την αποκατάσταση, ανάδειξη και αξιοποίηση των αρχαίων θεάτρων. Από τα τουλάχιστον 134 θέατρα που είναι γνωστά (όπως έχουν καταγράψει οι αρχιτέκτονες Κωνσταντίνος Μπολέτης και Μιχάλης Πιτένης) μόνο τα 30 χρησιμοποιούνται για πολιτιστικές εκδηλώσεις, αν και παρουσιάζουν σοβαρά προβλήματα, 76 είναι αρχαιολογικοί χώροι και 28 είναι ακόμα

Πανάρχαια η γνώση για τις δυνάμεις των λίθων

Στα ορφικά ποιήματα συγκαταλέγεται και το ποίημα «Λιθικά», το οποίο αναφέρεται στις ιδιότητες των λίθων και στις επιδράσεις που ασκούν στους ανθρώπους που τους κατέχουν. Στην αρχαιότητα, επειδή κάθε λίθος (πολύτιμος, ημιπολύτιμος ή κοινός) αντιστοιχούσε σε μια εποχή του έτους, εκείνοι που ήθελαν να βοηθηθούν από τις ιδιότητες των λίθων, έπρεπε να χρησιμοποιούν ως φυλακτό διαφορετική πέτρα για την κάθε εποχή. Το ποίημα χρονολογείται στα τέλη του 4ου ή στον 5ο αιώνα μ.Χ., είναι γραμμένο σε εξάμετρο και έχουν σωθεί 774 στίχοι. Σήμερα ξαναβρήκαμε την πίστη στις δυνάμεις των λίθων μέσα από τις απωανατολίτικες θεωρίες που έχουν γίνει της μόδας στην Ευρώπη.

θαμμένα ή δεν έχει εντοπισθεί η θέση τους.

Χρυσό περιδέραιο, ηλικίας 4.000 ετών, βρέθηκε στο Περού

Το περιδέραιο, που είναι κατασκευασμένο από σβώλους ατόφιου χρυσού, είναι, κατά τις εκτιμήσεις των αρχαιολόγων, το αρχαιότερο κόσμημα που βρέθηκε ποτέ στην αμερικανική ήπειρο. Ο έλεγχος με τη μέθοδο του ραδιενεργού άνθρακα προσδιόρισε την ηλικία του ευρήματος στα 4.000 χρόνια. Το περιδέραιο βρέθηκε μαζί με οστό κάτω σιαγόνας ενήλικου ατόμου σε πρωτόγονο τάφο κατά τις αρχαιολογικές ανασκαφές στο Σκαϊρουμόκο, περιοχή που πιστεύεται ότι κατοικήθηκε από το 3300 ως το 1500 π.Χ. Σχετικά με την κατασκευή του, τα σημάδια που φέρει δείχνουν ότι ο σβώλος του χρυσού διαπλατύνθηκε με πέτρινο εργαλείο ώστε να πάρει τη μορφή φύλλου και στη συνέχεια, με σφυρηλάτηση επάνω σε κυλινδρικό καλούπι, πήρε σωληνοειδές σχήμα.

Απειλούνται ιστορικά μνημεία της Άρτας

Σε κίνδυνο βρίσκονται το ιστορικό γεφύρι της Άρτας, το μεσαιωνικό κάστρο και ο βυζαντινός ναός της Παναγίας Παρηγορήτισσας. Το Κάστρο, που πρωτοχτίστηκε τον 5ο αιώνα π.Χ., είναι πλέον ερειπωμένο και παραμένει κλειστό για περισσότερα από 13 χρόνια. Η Παρηγορήτισσα, η οποία θεμελιώθηκε το 1285 από τον αυτο-

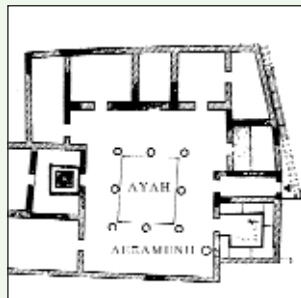
κράτορα Νικηφόρο Α΄ Κομνηνό Δούκα, είναι η σημαντικότερη εκκλησία του Δεσποτάτου της Ηπείρου. Αυτό το αριστούργημα της βυζαντινής αρχιτεκτονικής, ένας οκταγωνικός σταυροειδής ναός, παρουσιάζει επικίνδυνες ρηγματώσεις και κινδυνεύει άμεσα με κατάρρευση. Το θρυλικό γεφύρι της Άρτας, περίφημο για τη σπάνια αρχιτεκτονική του αλλά και τον θρύλο του πρωτομάστορα, που έχει αφηγήσει τη ρωμαϊκή εποχή και έλαβε τη σημερινή μορφή του το 1612, παρουσιάζει προβλήματα στατικότητας.

Οι γυναίκες είναι οι βασικοί επισκέπτες των μουσείων

Από έρευνα που έγινε στο Αρχαιολογικό Μουσείο Θεσσαλονίκης, με βάση τους συμμετέχοντες στα προγράμματα περιήγησης ενηλίκων, διαπιστώθηκε ότι στην πλειονότητά τους, οι επισκέπτες του μουσείου είναι γυναίκες (74%), ηλικίας 35-60 ετών (85%) και άνθρωποι που έχουν επισκεφθεί και στο παρελθόν μουσεία (85%). Οι περισσότεροι (91%) επιθυμούν να περιηγηθούν το μουσείο απογευματινές ώρες, και όλοι δηλώνουν ότι επιθυμούν να έχουν μαζί τους έναν μουσειοπαιδαγωγό-ξενάγο. Η εμπειρία τους ήταν θετική, γι' αυτό δηλώνουν κατά 99% ότι σκοπεύουν να επανέλθουν στο μουσείο. Στο κάλεσμα του προγράμματος περιήγησης ενηλίκων ανταποκρίθηκαν πάνω από 4.000 επισκέπτες από τη Θεσσαλονίκη, την ευρύτερη περιοχή της Μακεδονίας και την υπόλοιπη Ελλάδα.

Οι αρχαίοι Έλληνες γνώριζαν το φενγκ-σούι

Άλλη μια θεωρία γνωστή στους αρχαίους Έλληνες, αλλά ξεχασμένη από τα πρώτα χριστιανικά χρόνια και μετά, είναι το «χωροθεσιακό σύστημα οικοδύναμης» ή όπως το ξέρουν πια όλοι, στα ιαπωνικά, το «φενγκ-σούι». Τη θεωρία για την επίδραση του χώρου στον άνθρωπο διαβάζουμε στο βιβλίο του Ιπποκράτη *Περί αέρων, υδάτων, τόπων*, όπου εξηγεί το πώς και γιατί οι διάφοροι λαοί διαφέρουν μεταξύ τους, ανάλογα με την περιοχή στην οποία ζουν, τις κλιματικές συνθήκες κ.λπ. Όμως γνώσεις μη κωδικοποιημένες βλέπουμε και μέσα στα κείμενα των ομηρικών επών!

Η Ακρόπολη στη Μονόπολη

Το Κεντρικό Αρχαιολογικό Συμβούλιο έδωσε άδεια στην εταιρεία Hasbro Inc., για τη χρήση μίας αεροφωτογραφίας της Ακρόπολης στην έντυπη και ηλεκτρονική μορφή του επιτραπέζιου παιχνιδιού, έναντι του ποσού των 7.500 ευρώ. Η εταιρεία έχει διοργανώσει διαδικτυακή ψηφοφορία για τις πόλεις που θα μπουν στη συλλεκτική έκδοση του παιχνιδιού, τα αποτελέσματα της οποίας θα ανακοινωθούν τον Αύγουστο. Ωστόσο, το γεγονός ότι ζητήθηκε άδεια για τη χρήση των φωτογραφιών φανερώνει ότι η Αθήνα είναι μία από τις πόλεις που θα συμμετέχουν στο παιχνίδι. Ορισμένα μέλη του ΚΑΣ καταψήφισαν το αίτημα με το επιχείρημα πως δεν μπορεί το πρώτο μνημείο της χώρας να συνδέεται με ένα παιχνίδι το οποίο στηρίζεται στην έννοια της αγοραπωλησίας,

Ελληνική αρχαιολογική αποστολή στο Κουβέιτ

Με επιτυχία ολοκληρώθηκε η ελληνική αρχαιολογική αποστολή που διεξήγαγε ανασκαφές στο νησί Φαϊλάκα (Ίκαρος) του Κουβέιτ. Σε λιγότερο από 2 μήνες (20.11.2007-15.1.2008) ήρθαν στο φως σημαντικά ευρήματα που πιστοποιούν την παρουσία Ελλήνων, μέσω του Μεγάλου Αλεξάνδρου, στην περιοχή, για δύο τουλάχιστον αιώνες. Σύμφωνα με τους αρχαιολόγους, το οχυρό, ο ναός, ο βωμός και οι αρχαιοελληνικές επιγραφές που αποκαλύφθηκαν αποτελούν ελληνιστικό σύνολο μοναδικό στο είδος του. Η αποστολή ολοκλήρωσε, επίσης, το έργο της συγκόλλησης της περιφημής στήλης της Ικάρου, η οποία είχε αποκαλυφθεί τη δεκαετία του '60 και θρυμματίστηκε κατά την εισβολή των Ιρα-

κινών στο Κουβέιτ. Η αναθηματική στήλη, με επιγραφή αποτελούμενη από 43 στίχους στην ελληνική γλώσσα, ανέγραφε την επιστολή που είχε λάβει ο ντόπιος αξιωματούχος Ανάξαρχος από βασιλιά της δυναστείας των Σελευκιδών, με οδηγίες για τη φροντίδα του ναού της Αρτέμιδος. Απομένει μόνον η αισθητική αποκατάσταση και την άνοιξη το μνημείο θα μπορεί και πάλι να αποδοθεί στο κοινό. Η αποστολή έγινε σε συνέχεια συμφωνίας που είχε υπογραφεί τον Ιούλιο του 2007 ανάμεσα στο ελληνικό υπουργείο Πολιτισμού και την αρμόδια υπηρεσία του Κουβέιτ και ήταν η πρώτη επίσημη αποστολή της Αρχαιολογικής Υπηρεσίας στο εξωτερικό.

Προϊστορικό νεκροταφείο στην Πέλλα

Περισσότεροι από 100 τάφοι της Πρώιμης Εποχής του Χαλκού, με ταφές μέσα σε μεγάλα πιθάκια, εντοπίστηκαν κάτω από τα ερείπια της αρχαίας πρωτεύουσας του μακεδονικού βασιλείου, και από τα αντικείμενα και τα πολυτίμημα κοσμήματα που συνόδευαν τους νεκρούς φανερώνεται η ευμάρεια της προϊστορικής κοινωνίας της Πέλλας. Τα ακριβή όρια του προϊστορικού νεκροταφείου δεν είναι δυνατόν να προσδιοριστούν, καθώς ένα μεγάλο τμήμα του εκτείνεται κάτω από τα οικοδομικά τετράγωνα της αρχαίας πόλης. Εκτιμάται ότι ο οικισμός στον οποίο ανήκε το νεκροταφείο θα πρέπει να βρισκόταν σε μικρή απόσταση, ενώ, σύμφωνα με τους αρχαιολόγους, με τη θέση αυτή θα μπορούσε ίσως να ταυτιστεί ο παλαιότερος οικισμός της Βουνόμου, τον οποίο αντικατέστησε η νέα πρωτεύουσα. Ένα από τα πιθάκια που βρέ-

θηκαν προβλέπεται να εκτεθεί στο νέο Μουσείο της Πέλλας, όπως ακριβώς βρέθηκε, μαζί με το νεκρό και τα κτερίσματά του.

Βράβευση ελληνικών αρχαιολογικών χώρων

Δύο ελληνικοί αρχαιολογικοί χώροι διακρίθηκαν στη φετινή απονομή των Βραβείων Πολιτιστικής Κληρονομιάς της Ευρωπαϊκής Ένωσης και της Ευropa Nostra, της πανευρωπαϊκής ομοσπονδίας για την πολιτιστική κληρονομιά. Συγκεκριμένα, στον προϊστορικό οικισμό Σκάρκου στην Ίο απονεμήθηκε ένα από τα έξι πρώτα Βραβεία (το οποίο συνοδεύεται από χρηματικό έπαθλο 10.000 ευρώ), ενώ στο ανακτορικό συγκρότημα του Γαλέριου στη Θεσσαλονίκη απονεμήθηκε μετάλλιο στην κατηγορία της Συντήρησης. Οι νικητές επιλέχθηκαν ανάμεσα σε 109 υποψήφιους από 29 χώρες.

Η λατρεία του Δία ξεκίνησε από το Λύκαιον όρος;

Ανασκαφές στο βωμό του Διός στο Λύκαιον Όρος αποκαλύπτουν ότι ο χώρος χρησιμοποιούνταν την περίοδο 3000-2000 π.Χ., γεγονός που σημαίνει ότι η λατρεία του θεού, προς τιμήν του οποίου γίνονταν θυσίες στην κορυφή του Λυκαίου, είναι πολύ παλαιότερη από όσο πίστευαν μέχρι σήμερα οι αρχαιολόγοι. Ανάμεσα στα ευρήματα εντοπίστηκαν οστά ζώων μέσα σε στάχτες, και όστρακα αγγείων χωρίς διακόσμηση που ο τρόπος κατασκευής τους φανερώνει ότι ίσως η ηλικία τους να φτάνει και τα 5.000 χρόνια, καθώς και λίθινος σφραγιδολίθος μινωικής προέλευσης (1500-1400 π.Χ.). Γνωρίζουμε ότι ο Δίας και μια θηλυκή εκδοχή του λατρεύονταν ήδη από την προϊστορική

εποχή. Δεν γνωρίζουμε, όμως, αν ο θεός που λατρευόταν ήταν μια πρόδρομη μορφή του Δία. Οι αρχαιολόγοι αναμένουν την επόμενη ανασκαφική περίοδο για να εξακριβωθεί η ακριβής χρήση του χώρου πριν από τους ιστορικούς χρόνους. Οι ανασκαφές θα συνεχιστούν μέχρι το 2010 και στη συνέχεια θα γίνουν προσπάθειες για την ανάδειξη του αρχαιολογικού χώρου που περιλαμβάνει τον βωμό, το στάδιο και τον ιπποδρόμο.

Μυκηναϊκός τάφος στη Λευκάδα

Ο θολωτός μυκηναϊκός τάφος, που αποκαλύφθηκε σε επαρχιακό δρόμο του νησιού και καταστράφηκε εν μέρει, είναι μικρών διαστάσεων, αλλά περιείχε πολλές ταφές. Με την ανασκαφή του ήρθαν στο φως σημαντικά ευρήματα, μεταξύ των οποίων θρυμματισμένα αγγεία, δύο σφραγιδολίθοι από στεατίτη, χάντρες από διάφορα υλικά, πήλινα σφονδύλια κ.ά.

Ολοκληρώθηκαν οι ανασκαφές στο σπήλαιο του Αγίου Νικολάου της Βαράσσοβα

Οι ανασκαφές αποκάλυψαν τα ερείπια μοναστηριακού συγκροτήματος που ήταν κτισμένο σαν φρούριο και έλεγχε την είσοδο του Πατραϊκού κόλπου. Το μοναστήρι για δέκα αιώνες, από τον 9ο έως τον 19ο αιώνα, φιλοξενούσε μια μικρή αδελφότητα. Από τα πιο ενδιαφέροντα στοιχεία του είναι η «εγκλειστρα», ένας ασκητικός χώρος στο βάθος του βραχοσκεπούς σπηλαίου, σε ύψος 10 μέτρων, όπου μπορούσε κανείς να απομονωθεί ή να κρυφτεί. Είναι η μοναδική εγκλειστρα αυτού του είδους στον ελλαδικό χώρο.

Πολυτελή δημόσια λουτρά στην Πέλλα

Λουτρικές εγκαταστάσεις, που χρονολογούνται αρχικά γύρω στο 325-300 π.Χ., ήρθαν στο φως στη διάρκεια ανασκαφών στην Πέλλα. Διέθεταν πρωτοποριακά υδρευτικά και αποχετευτικά συστήματα, πισίνα, σάουνα, καθώς και ατομικούς και ομαδικούς λουτήρες, και εκσυγχρονίστηκαν το 275-250 π.Χ., στα χρόνια του Αντίγονου Γονατά, με την προσθήκη υποδαπέδιας θέρμανσης,

με υπόγειους αγωγούς για χλιαρό και ψυχρό νερό.

Κινδυνεύει αρχαίος οικισμός στα Γρεβενά

Ιδιαίτερα ανεπτυγμένος οικισμός, με υψηλού επιπέδου οργάνωση και χαρακτηριστικά ευρείας πόλης, εντός της περιοχής της αρχαίας Τυμφαίας, στον Ιλαρίωνα Γρεβενών, αποκαλύφθηκε σε πέντε ανασκαφές, οι οποίες όμως σύντομα θα κατακλυστούν από τα νερά υδροηλεκτρικού φράγματος της ΔΕΗ. Ο οικισμός, που είχε συνεχή παρουσία από τον 6ο ως τον 4ο αιώνα π.Χ., δίνει σημαντικές πληροφορίες για την περιοχή των Γρεβενών, η οποία δεν έχει ερευνηθεί ακόμα επαρκώς από τους αρχαιολόγους.

Χρυσά κτερίσματα σε τάφους στο Αρχοντικό Πέλλας

Περίλαμπρα χρυσά κτερίσματα σε τάφους στρατιωτών και γυναικών, που βρέθηκαν στο νεκροταφείο του Αρχοντικού Πέλλας, πιστοποιούν, σύμφωνα με τους αρχαιολόγους, ότι η πρώιμη επέκταση των Μακεδόνων οφείλεται στη στρατιωτική οργάνωση της μακεδονικής κοινωνίας και στον πυρήνα του εθνικού στρατού δύο αιώνες πριν από τον Φίλιππο Β΄ και τον Μ. Αλέξανδρο. Στις γυναίκες ταφές την κεφαλή κοσμούν χρυσά, υφασμάτινα ή δερμάτινα διαδήματα, ενώ τρεις γυναίκες φορούσαν χρυσό προσωπείο. Στις ανδρικές ταφές κυριαρχεί πλούσια σιδηροφορία.

Ψηφιδωτό με την αρπαγή της Ευρώπης στο ανάκτορο των Αιγών

Μια ενδιαφέρουσα αναπαράσταση της αρπαγής της Ευρώπης εντοπίστηκε στο ψηφιδωτό του συμπουσιακού δωματίου στο ανάκτορο των Αιγών. Συγκεκριμένα στο κέντρο του ψηφιδωτού, εντοπίστηκε η παράσταση δύο ποδιών ζώου, οι οπλές του οποίου φανερώνουν αναμφίβολα ότι πρόκειται για ταύρο. Η κλίση των ποδιών, σε συνδυασμό με αναπαραστάσεις θαλασσίων κητών που ιππεύουν έρωτες στις τέσσερις γωνίες του δωματίου, δημιουργεί τη βεβαιότητα ότι το ψηφιδωτό εικονίζει την αρπαγή της Ευρώπης.

Βρέθηκε ο ναός της Αμαρυσίας Αρτέμιδος;

Οι πολυετείς έρευνες των αρχαιολόγων για τον εντοπισμό του ναού της Αμαρυσίας Αρτέμιδος ίσως οδηγηθούν σε αίσιο τέλος. Πριν από λίγους μήνες εντοπίστηκε στην περιοχή της Αμαρύνθου η βάση ενός μεγάλου κτίριου, το οποίο οι ερευνητές αρχαιολόγοι υποθέτουν ότι είναι ο ναός που έψαχναν. Το κτίριο ήταν σε χρήση από τον 4ο μέχρι και τον 2ο αι. π.Χ., ενώ σε βαθύτερα στρώματα εντοπίστηκε τοίχος της Γεωμετρικής εποχής (περί το 700 π.Χ.). Στην υπόθεση των ερευνητών συνηγορεί το γεγονός ότι ανάμεσα στα λιγοστά κινητά ευρήματα που ανακαλύφθηκαν περιλαμβάνονται γυναικείες μορφές από πηλό, που παραπέ-

Στρας: η απαγορευμένη πολυτέλεια

Το 1758, ο Γιόζεφ Στράσσερ (Joseph Strasser) κατασκεύασε στη Βιέννη ένα είδος γυαλιού –με βάση το μόλυβδο που χρωμάτισε με οξειδία κοβαλτίου, χαλκού, ορείχαλκου και μαγγανίου– με το οποίο έφτιαχνε απομμήσεις διαμαντιών. Τα τεχνητά αυτά πολύτιμα πετράδια ονομάστηκαν «πέτρες του Ρήνου» καθώς προέρχονταν από την πόλη την οποία διασχίζει το ποτάμι αυτό. Αργότερα πήραν το όνομα στρας, από τον κατασκευαστή τους.

Η ομοιότητα των πετραδιών αυτών με τα διαμάντια ήταν τέτοια που η αυτοκράτειρα Μαρία-Θηρεσία απαγόρευσε την κατασκευή και την πώλησή τους, γιατί με τα στρας, το «πολύτιμο» κόσμημα θα γινόταν προσιτό και στο λαό. Το μειονέκτημα των στρας ως προς τα αληθινά διαμάντια ήταν ότι, όταν έρχονταν σε επαφή με χαλκό ή ορείχαλκο, στην επιφάνειά τους σχηματιζόταν ένα λεπτότατο πράσινο στρώμα.

μπουν σε ιερό της Αρτέμιδος, ενώ παλαιότερα στην περιοχή είχε ανακαλυφθεί επιγραφή όπου αναφέρεται το όνομα της θεάς. Ο αρχαίος γεωγράφος Στράβων ανέφερε ότι το Αρτεμίσιο της Αμαρύνθου βρισκόταν 60 στάδια (περίπου 11 χλμ.) ανατολικά της Ερέτριας, όση είναι και η απόσταση της συγκεκριμένης θέσης από την Ερέτρια. Όλα αυτά φυσικά μένει να επιβεβαιωθούν με πρόσθετα στοιχεία.

Χειρουργική επέμβαση στον εγκέφαλο τον 3ο αι. μ.Χ.

Ταφή νεαρής γυναίκας που φέρει συμμετρικό κρανιακό τραύμα ανακαλύφθηκε σε υστερορωμαϊκό τάφο της Βέροιας, οδηγώντας τους αρχαιολόγους στο συμπέρασμα ότι η γυναίκα είχε υποβληθεί σε περίπλοκη χειρουργική επέμβαση, η οποία έγινε από εξειδικευμένο γιατρό. Το γεγονός αυτό φαίνεται πως επιβεβαιώνει την ιδιαίτερη ανάπτυξη της ιατρικής στην αρχαία Βέροια, στην οποία, σύμφωνα με επιγραφές και αρχαία κείμενα, υπήρχαν οργανωμένες θεραπευτικές μονάδες (εγκοιμητήρια, δημόσια θεραπευτήρια).

Νέα θεωρία για το τσουνάμι που χτύπησε την Αλεξάνδρεια το 365

Σημαντικά ευρήματα στις ακτές της Κρήτης οδηγούν Βρετανούς γεωλόγους στη θεωρία ότι το καταστρεπτικό τσουνάμι που χτύ-

πησε την Αλεξάνδρεια και το δέλτα του Νείλου το 365, προκαλώντας το θάνατο χιλιάδων ανθρώπων, ήταν αποτέλεσμα ενός μόνο, αλλά πολύ ισχυρού σεισμού, με δραματικές επιπτώσεις για τη Νότια Μεσόγειο και ειδικότερα για την Κρήτη και την Αίγυπτο, και όχι αλληλουχίας σεισμών, όπως υποστηριζόταν μέχρι σήμερα. Οι ειδικοί εκτιμούν ότι ο σεισμός προκάλεσε επίσης άνοδο του εδάφους σε ορισμένες περιοχές της δυτικής Κρήτης που έφτανε ακόμα και τα δέκα μέτρα.

Δορυφόρος-αρχαιολόγος

Τμήμα της ρωμαϊκής Εγνατίας οδού, μήκους 45 χιλιομέτρων, που συνέδεε την Αμφίπολη Σερρών με τους Φιλίππους της Καβάλας, εντοπίστηκε από αμερικανικό δορυφόρο. Έρευνες που έγιναν στην περιοχή από αρχαιολόγους απέδειξαν την ακρίβεια του δορυφόρου, ο οποίος εντόπισε επίσης 300 νέες αρχαιολογικές θέσεις κατά μήκος και εκατέρωθεν της Εγνατίας οδού, μεταξύ των οποίων οικισμούς με κυκλικά κτίρια, οχυρωματικά έργα και μία πόλη με ιπποδάμειο σύστημα.

Νέα εντυπωσιακά ευρήματα από τη Νεκρόπολη της Αιανής

Ευρήματα του β΄ μισού του 4ου π.Χ. αιώνα ήρθαν στο φως κατά τη διάρκεια ανασκαφών στο ανατολικό νεκροταφείο της Αιανής Κοζάνης. Τα ευρήματα προέρχονται από 243 ταφές, αρκετές από

Οι καλοί τρόποι...

Το πιρούνι, όργανο που χρησιμοποίησαν πρώτοι οι Βυζαντινοί, ως ατομικό σκεύος, για να πιάνουν την τροφή, παρεξηγήθηκε από τους Δυτικούς του 11ου αιώνα. Όταν η βυζαντινή πριγκίπισσα Θεοδώρα πήγε στη Βενετία για να παντρευτεί τον Δόγη Domenico Selvo, ο Petrus Damiani (Opera, De institutione monialis, κεφ. 11, *Patrologia Latina*, 145, στ. 744) εξοργίστηκε γιατί πίστευε πως οι εξευγενισμένοι και εξεζητημένοι τρόποι θα έκαναν τους Ενετούς μαλθακούς. Επιπλέον, οι Δυτικοί, μολονότι γνώριζαν το πιρούνι, έτρωγαν και έπιναν από κοινού, χρησιμοποιώντας λίγα πιάτα και ελάχιστες κούπες (βλ. εικόνα από το *Les Tr s Riches Heures du Duc de Berry*, εικονογραφημένο χειρόγραφο των αδελφών Limburg, π. 1410). Το γεγονός αυτό αποτελεί άλλη μια απόδειξη για την έλλειψη ατομικότητας στη μεσαιωνική κοινωνία όπου οι άνθρωποι σκέφτονταν και δρούσαν ομαδικά.

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΑ ΝΕΑ

τις οποίες είναι ασύλητες, και σε αυτά ξεχωρίζουν αρκετά χρυσά περίτεχνα κοσμήματα αλλά και δύο ειδώλια περιστεριού που συνόδευαν τη νεκρή.

Εκστρατεία σωτηρίας και ανάδειξης των «Ξενία»

Την εκστρατεία ξεκίνησε ο Σύλλογος Αρχιτεκτόνων Διπλωματούχων Ανωτάτων Σχολών - ΠΕΑ με πρώτο στόχο την προστασία τριών κτιρίων που κινδυνεύουν άμεσα (σε Καλαμπάκα, Παλιούρι Χαλκιδικής και Πλαταμώνα). Ο ΣΑΔΑΣ, αντιδρώντας στη μετατροπή ενός δημόσιου χώρου σε αγαθό προς πώληση, προτείνει τη δημιουργία ενός δικτύου «Ξενία» που θα βασίζεται στην υψηλή αρχιτεκτονική τους αξία και θα αποτελεί εναλλακτική τουριστική πρόταση. Βασική προϋπόθεση είναι να κηρυχθούν διατηρητέα μαζί με τον περιβάλλοντα χώρο τους. Ως πρώτο βήμα, ο σύλλογος έχει ξεκινήσει τη συγκέντρωση υπογραφών, που ήδη έχουν ξεπεράσει τις 1.400. (www.sadas-pea.gr/xenia_petition.htm)

Το Κέμπριτζ ψήφισε υπέρ της επιστροφής των γλυπτών του Παρθενώνα στην Ελλάδα

Σε ψηφοφορία που έγινε ύστερα από δημόσια συζήτηση που διοργανώθηκε στο φημισμένο πανεπιστήμιο, με θέμα την επιστροφή των Γλυπτών του Παρθενώνα στην Ελλάδα, το Κέμπριτζ τάχθηκε υπέρ της επιστροφής με ψήφους 114 έναντι 46. Η συζήτηση διοργανώθηκε από το Cambridge Union Society, στο πλαίσιο της

παράδοσης που ισχύει στο ίδρυμα από τον 19ο αιώνα και αφορά στη συζήτηση σημαντικών θεμάτων τα οποία διχάζουν την επισημονική κοινότητα.

Ρωμαϊκή αγρέπαυλη στο οικόπεδο του ΙΜΕ

Σε σχέση με τα κατάλοιπα της αγρέπαυλης των ελληνοιστικών και ρωμαϊκών χρόνων που ανακαλύφθηκε στο οικόπεδο του υπό ανέγερση Κέντρου Τεχνών του Ιδρύματος Μείζονος Ελληνισμού (Πειραιώς 254 και Θέμιδος) το Κεντρικό Αρχαιολογικό Συμβούλιο αποφάσισε να διαλυθεί το σωζόμενο τμήμα του αρχαίου (ένα μεγάλο δωμάτιο και δύο μικρά), να μεταφερθεί σε άλλο χώρο του οικοπέδου και να εκτεθεί με επεξηγηματικά κείμενα και σχέδια. Οι αρχαιολόγοι, τονίζοντας τη σημασία του ευρήματος, αναφέρθηκαν στο ότι δεν υπάρχουν πολλές αγρεπαυλεις στην Αττική δημοσιευμένες.

Νεότερα ευρήματα για τον «Άνθρωπο των Άλπεων»

Σε διάλεξή του, στο Μουσείο Εκμαγείων του ΑΠΘ, ο καθηγητής Αρχαιοβοτανολογίας Κλάους Εγκλ παρουσίασε τα τελευταία ευρήματα και συμπεράσματα σχετικά με τις συνθήκες ζωής και το περιβάλλον της νεολιθικής μούμιαις. Σύμφωνα με αυτά, ο «Ότζι», που εντοπίστηκε τυχαία τον Σεπτέμβριο του 1991, λίγες ώρες πριν από τον βίαιο θάνατό του είχε καταναλώσει τρία τουλάχιστον γεύματα (ψητό ελάφι, αγριοκάσικο, ένα είδος άζυμου ψωμιού, ίσως και χόρτα). Τα ίχνη

γύρης που βρέθηκαν στο έντερό του, οδηγούν στο συμπέρασμα ότι κινούνταν μεταξύ των οροπεδίων και των ορέων, και ότι ο θάνατος επήλθε την περίοδο μεταξύ Μαρτίου και Ιουνίου. Σύμφωνα με τις τελευταίες ανακοινώσεις Ελβετών και Ιταλών επιστημόνων σε επιστημονικά περιοδικά, ο θάνατός του επήλθε λόγω εσωτερικής αιμορραγίας.

Ανοίγει τις πύλες της το καλοκαίρι η έκθεση στο Φετιχίε Τζαμί

Στην ιστορία της πόλης των Ιωαννίνων κατά τους μεταβυζαντινούς χρόνους, και όχι στην προσωπικότητα του Αλή Πασά, θα εστιάζει η μόνιμη έκθεση που οργανώνεται στο Φετιχίε Τζαμί (μετά την αναστήλωσή του), κατόπιν απόφασης του Κεντρικού Αρχαιολογικού Συμβουλίου. Έτσι θα χρησιμοποιηθούν ευρήματα που διαθέτει η 8η Εφορεία Βυζαντινών Αρχαιοτήτων από αυτή την περίοδο.

Το αρχαιότερο χριστιανικό κείμενο

Μια σελίδα με τα ονόματα χριστιανών που μαρτύρησαν στην Περσία βρέθηκε στο μοναστήρι Ντέρ αλ Σούριαν της Αιγύπτου. Η σελίδα, η οποία αποτελούσε ανέκαθεν μυστήριο για τους ιστορικούς, προέρχεται από ένα βιβλίο που συγκαταλέγεται στους θησαυρούς της Βρετανικής Βιβλιοθήκης, γνωστό με τον κωδικό ADD 12-150, και στο περιθώριο της υπήρχε η ημερομηνία «Νοέμβριος 411». Σύμφωνα με τον καθηγητή της Οξφόρδης δρ Σεμπάστιαν Μπροκ, είναι το αρχαιότερο χριστιανικό κείμενο που γνωρίζουμε και προσφέρει πολλά νέα στοιχεία για την εποχή.

Επαναπατρισμός 2 αγαλμάτων στην Αλβανία

Δύο μαρμάρινα αγάλματα (η Άρτεμις και ο Απόλλωνας), τα οποία είχαν κλαπεί από το Αρχαιολογικό Μουσείο του Βουθρωτού στην Αλβανία, το 1991, επέστρεψαν στον τόπο καταγωγής τους με πρωτοβουλία της Ελληνικής Πολιτείας. Τα δύο ακέφαλα αγάλματα, που χρονολογούνται από τη ρωμαϊκή περίοδο και συγκεκριμένα τον 2ο μ.Χ. αιώνα, διατη-

ρούν στοιχεία της μεγάλης ελληνικής γλυπτικής, όπως διασώθηκε μέσα στους αιώνες.

Άνοιξε τις πύλες του το Αρχαιολογικό Μουσείο του Πειραιά

Ένα από τα πιο σημαντικά μουσεία της χώρας επαναλειτούργει. Στα σημαντικότερα εκθέματά του, συμπεριλαμβάνονται τέσσερα μεγάλα χάλκινα αγάλματα του 4ου αι. π.Χ. και ένα τραγικό προσωπίο, που ανακαλύφθηκαν μαζί το 1959. Το πιο γνωστό από αυτά είναι ο κούρος που απεικονίζει τον Απόλλωνα. Από τα άλλα αγάλματα, δύο απεικονίζουν την Αρτέμιδα και ένα την Αθηνά. Στο μουσείο ο επισκέπτης μπορεί να δει εκθέματα που χρονολογούνται από τους προϊστορικούς μέχρι και τους ρωμαϊκούς χρόνους και προέρχονται κυρίως από την πόλη και τα περίχωρα του Πειραιά, τους δήμους της παραλίας, αλλά και από τα νησιά του Αργοσαρωνικού και τα Κύθηρα.

Αναξιοποίητα παραμένουν τα ευρήματα στη Μικρή Δοξιάρα

Οι ταφές τεσσάρων νεκρών, μαζί με πέντε άμαξες και τα άλογά τους, καθώς και πολλά κινητά ευρήματα που χρονολογούνται από το τέλος του 1ου έως τις αρχές του 2ου αι. μ.Χ., τα οποία είχαν έρθει στο φως το 2002 στη διάρκεια ανασκαφών σε τύμβο της περιοχής και αποτελούν μοναδικό εύρημα, δεν έχουν στεγαστεί ακόμα σε κατάλληλο χώρο. Το σημείο δεν έχει κηρυχθεί αρχαιολογικός χώρος, ενώ δεν έχει ληφθεί απόφαση για τον ακριβή τρόπο ανάδειξης του τύμβου και του πολύτιμου περιεχομένου του. Με διαφορετική διακόσμηση και κατασκευασμένες με διαφορετική τεχνική, η καθεμία από τις άμαξες διατηρούσε όλα τα μεταλλικά εξαρτήματά της, ενώ οι σκελετοί των αλόγων δίπλα σε αυτές έδιναν στο εύρημα μοναδική διάσταση.

Μουσείο Ταφικής Τέχνης εντός του 2008

Το μουσείο, που θα φιλοξενήσει περισσότερα από 120 ταφικά μνημεία που φέρουν την υπογραφή μεγάλων Ελλήνων γλυπτών, θα

Η αφή ως μέσο αναγνώρισης των φρέσκων τροφών

Τον καιρό που δεν υπήρχε ψύξη στα σπίτια και που τα τρόφιμα χαλούσαν γρήγορα, η αφή ήταν ένα μέσο αναγνώρισης της φρεσκάδας τους. Εκτός από το να αγγίζει ωμά τα τρόφιμα, το να τρώει κανείς με τα δάχτυλα του προσέφερε, μαζί με την απόλαυση της αίσθησης της αφής, και τη γνώση της υφής του φαγητού: το σπιτεμένο κρέας έχει τελείως διαφορετική υφή από το φρέσκο, όπως και το παχύ από το άπαχο. Η αφή αποτελούσε, λοιπόν, έναν επιπλέον τρόπο αναγνώρισης, απόλαυσης ή απόρριψης μιας τροφής.

δημιουργηθεί εντός του Α΄ Νεκροταφείου, σε χώρο συνολικής έκτασης 280 μέτρων. Το έργο θα χρηματοδοτηθεί από το πρόγραμμα «Θησείας» και το κόστος του εκτιμάται γύρω στα 600.000 ευρώ. Η επίσκεψη των εργασιών του νέου μουσείου είναι αποτέλεσμα του πρόσφατου βανδαλισμού που υπέστη η «Κοιμωμένη» του Χαλεπά, ένα από τα αριστουργήματα της νεοελληνικής γλυπτικής.

Η αρχαία Αίγυπτος ζωντανεύει στο Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο

Μούμιες, σαρκοφάγοι, αγάλματα, ειδώλια, αγγεία, στήλες με ιερογλυφικά, κοσμήματα, σκαρβαβαίοι, πορτρέτα φαγιούμ, πολλά από τα οποία εκτίθενται για πρώτη φορά, βγήκαν από τις αποθήκες του Μουσείου και παρουσιάζονται μόνιμα πλέον στο κοινό από τον περασμένο Μάιο, με νέο σκεπτικό και με εποπτικό υλικό. Η επανέκθεση περιλαμβάνει περίπου 1.200 αντικείμενα της συλλογής, που είναι μία από τις διασημότερες στον κόσμο και καλύπτει την Ιστορία του αρχαίου αιγυπτιακού πολιτισμού, από την προδυναστική μέχρι και τη ρωμαϊκή εποχή (4000 π.Χ.- 4ος αιώνας μ.Χ.). Μεταξύ τους και το χάλκινο άγαλμα της πριγκίπισσας-ιέρειας Τακουσίτ, που φέρει παραστάσεις θεών και ιερογλυφικά και είναι από τα διασημότερα αντικείμενα της συλλογής. Στόχος της έκθεσης είναι η γνωριμία του επισκέπτη με την καθημερινή ζωή των αρχαίων Αιγυπτίων, ενώ τονίζεται και η στενή σχέση μεταξύ ελληνικού και αιγυπτιακού πολιτισμού. Το μυστήριο που καλύπτει τις πυραμίδες και τα ταφικά έθιμα των αρχαίων Αιγυπτίων ξεδιαλύεται στα μάτια των παιδιών μέσα από ειδικά εκπαιδευτικά προγράμματα που συνοδεύουν την έκθεση. Ο εκπαιδευτικός χαρακτήρας της έκθεσης ενισχύεται με το πλούσιο εποπτικό υλικό που τη συνοδεύει.

Καταστρέφεται το μεγαλύτερο μνημείο της εποχής των Παγετώνων

Πληθαίνουν οι μαύρες κηλίδες που έχουν αρχίσει να εμφανίζονται πάνω στις, 17.000 ετών, τοιχογραφίες του Σπήλαιου του Λα-

σκό, οι οποίες είναι προϊόν της τοποθέτησης, πριν από επτά χρόνια, ανεπαρκούς συστήματος εξαερισμού του χώρου. Πρόσφατα η UNESCO έστειλε ομάδα επιστημόνων στο σπήλαιο για να εκτιμήσουν το μέγεθος της ζημιάς και να κρίνουν εάν πρέπει να μπει στη λίστα με τα Παγκόσμια Μνημεία σε Κίνδυνο.

Επιστροφή χειρογράφου σε μοναστήρι

Με αστυνομικό διήγημα μοιάζει η ιστορία της επιστροφής χαμένου χειρόγραφου του 1745 στη βάση του, στη Μονή Γωνιάς στην Κρήτη. Το χειρόγραφο βρέθηκε στα χέρια του Έλληνα γιατρού Σπύρου Αμπελά, που εργάζεται στο Παρίσι, και το απέκτησε ως δώρο από ασθενή του Γερμανίδα, της οποίας ο πατέρας ήταν πάστορας και μέλος γερμανικής ομάδας κατοχής στην Ελλάδα στον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο, που είχε διαμείνει στη Μονή Γωνιάς. Πρόκειται για κείμενο της πρώιμης τουρκοκρατίας από τα επίσημα έγγραφα της Εκκλησίας, που περιλαμβάνει ευχές για τη λύση μαγείας και εξορκισμούς. Οι ερευνητές της Παλαιογραφικής Εταιρείας που παρέλαβαν και ανίχνευαν το χειρόγραφο εντόπισαν πολλά από τα χαρακτηριστικά των κρητικών χειρογράφων των ύστερων χρόνων της βενετοκρατίας: είναι αισθητικά ωραία και πλούσια σε λογογραφικά στοιχεία.

A.M.

Το φασκόμηλο είχε κατακτήσει και την Κίνα

Ολλανδοί έμποροι που ταξίδεψαν στην Κίνα, τον 17ο αιώνα, είχαν μαζί τους φασκόμηλο (salvia), το οποίο κατείχε εξέχουσα θέση μεταξύ των φαρμακευτικών βοτάνων. Τόσο εντυπωσίασε και άρεσε το φυτό αυτό στους Κινέζους, που για ένα κιβώτιο φασκόμηλο έδιναν στους Ολλανδούς τρία κιβώτια τσάι.

Ηλιακό παρατηρητήριο της Βουλγαρίας σε τοιχογραφία της Βεργίνας;

Μια νέα πρόταση διατυπώθηκε για την περιοχή που απεικονίζεται στη σκηνή του κυνηγιού που κοσμεί την πρόσοψη του τάφου του Φιλίππου Β΄ στη Βεργίνα. Σύμφωνα με τους αρχαιολόγους, πρόκειται για ένα ηλιακό παρατηρητήριο στο βασίλειο των Οδρυσών, το οποίο είχε κυριεύσει ο Φίλιππος Β΄ το 342 π.Χ. Προφανώς ο Φίλιππος είχε επισκεφθεί το χώρο, όπως άλλωστε και ο ζωγράφος του έργου, ο οποίος το παρουσίασε με λεπτομέρειες. Η περιοχή απεικονίζεται στο δεξιό πάνω τμήμα της τοιχογραφίας σαν ένας χώρος με βράχια, από τον οποίο ξεπροβάλλει μια λαβωμένη αρκούδα.

Πριν από έξι εκατομμύρια χρόνια περπάτησε όρθιος ο άνθρωπος

Η εξέταση των απολιθωμάτων του μηριαίου οστού ενός ανθρωποι-

δούς –του Orrorin tugenensis που αποκαλύφθηκε στην Κένυα και έζησε πριν από περίπου έξι εκατομμύρια χρόνια– έδειξε ότι ήταν σε θέση να περπατά όρθιο. Οι αρχαιότερες επιστημονικές αποδείξεις που διαθέταμε ως σήμερα σχετικά με τους προγόνους του ανθρώπου που περπατούσαν όρθιοι έκαναν λόγο για 4,5 εκατομμύρια χρόνια πριν. Οι ερευνητές συνέκριναν τα τμήματα του μηριαίου οστού του Orrorin tugenensis με εκείνα από 100 σκελετούς του σύγχρονου ανθρώπου, καθώς και 100 σκελετούς πιθήκων, προκειμένου να εξαγάγουν τα συμπεράσματά τους. Μελέτησαν επίσης μικρόσωμους ανθρώπους, συμπεριλαμβανομένων αφρικανών πυγμαίων, καθώς ο Orrorin tugenensis είχε ύψος περίπου 1,2 μέτρων.

Μυστήριο αποτελεί υποθαλάσσιο σπήλαιο στη Λίνδο

Το σπήλαιο, που ανακάλυψαν ερασιτέχνες δύτες, βρίσκεται σε

Κοσμήματα από υαλόμαζα και φαγεντιανή σηματοδοτούν μια περίοδο παρακμής;

Το γυαλί (ύαλος) είναι σύνθετο υλικό. Κατασκευάζεται με την σύντηξη πυριτικής άμμου (SiO2), οξειδίων καλίου (K2O) ή νατρίου (Na2O) και οξειδίου ασβεστίου (CaO). Ανάλογα με την ποιότητα και το χρώμα που επιθυμούμε να έχουμε, άλλες ενώσεις ή μέταλλα μπορούν να εμπλουτίσουν την αρχική σύνθεση. Το γυαλί, αν και στερεό, στη φυσική θεωρείται υγρό. Τα παλαιότερα γυάλινα αντικείμενα, που έχουν έρθει στο φως μέχρι σήμερα, προέρχονται από την Αίγυπτο (2500 π.Χ.). Ίσως όμως να ήταν γνωστή η υαλοργία και στη Βαβυλώνα, από το 2600 π.Χ.

Το 1250-1190 π.Χ. (Υστεροελλαδική ΙΙΙ), στις Μυκήνες –όπως αναφέρει ο ανασκαφέας, και συγγραφέας του βιβλίου *Αι πολύχρυσοι Μυκήναι*, 1983, Γ. Μυλωνάς– κατασκευάζονταν μικρά αντικείμενα καθώς και κοσμήματα από υαλόμαζα και από φαγεντιανή. «Συνήθως, μικρά κοσμήματα από υαλόμαζαν, φαγεντιανή και κύανον εχύνοντο εις μήτρας, κατόπιν δε εκαλύπτοντο με λεπτά φύλλα χρυσού διά να δίδουν την εντύπωση χρυσών κοσμημάτων» (σ. 230). Η Υστεροελλαδική ΙΙΙ περίοδος χαρακτηρίζεται από την καταστροφή του Μυκηναϊκού πολιτισμού το 1104 π.Χ. Καθώς, λοιπόν, τότε εμφανίζονται τα γυάλινα χρυσόχρωμα κοσμήματα, μπορούμε να υποθέσουμε ότι από την καταστροφή προηγείται μια περίοδος παρακμής κατά την οποία δεν διατίθεται πλέον τόσος πολύς χρυσός και γι' αυτό τα κοσμήματα που κατασκευάζονται είναι «απομιμήσεις».

Νεκρά πουλιά σε μυκηναϊκά αγγεία

Τα πουλιά, όταν είναι ζωντανά και πατούν στο έδαφος, στέκονται πάνω στα πόδια τους. Μονάχα όταν είναι νεκρά απλώνουν τα πόδια τους προς τα πίσω (εικ. πάνω αριστερά). Στις εικόνες, βλέπουμε τα νεκρά πουλιά με τα πόδια τους να φεύγουν προς τα πίσω, χωρίς να πιάνουν στο έδαφος. Το κεφάλι τους είναι γυρισμένο ανάποδα, όπως δείχνει το ράμφος. Στην εικόνα κάτω δεξιά, τα νεκρά πουλιά κατασπαράσσονται α) από δυο ψάρια και β) από ένα όρνεο. Κάτω

βολίζει το κύμα, ενώ κάτω από το όρνεο, μια τριγωνική κατασκευή συμβολίζει τη γη (βουνό). Αυτές οι δύο μορφές συμβολίζουν, ίσως, τις δύο μορφές του θανάτου, στη θάλασσα και στη στεριά. Τα δύο είδη ζώων (ψάρια, όρνεα) «καθαρίζουν» τη φύση από τα νεκρά ζώα, ενώ οι άνθρωποι φροντίζουν οι ίδιοι τους νεκρούς τους. (Για τις εικόνες βλ. *Mycenaean Pictorial Vase Painting*, Emily Vermeule / Vassos Karageorghis, Harvard University Press, 1982)

βάθος 25 μέτρων, καλύπτει έκταση 300 τ.μ. και καταλήγει σε έναν κλειστό εσωτερικό χώρο, στο ύψος της επιφάνειας της θάλασσας, όπου μπορεί κανείς να αναπνέει κανονικά. Το εντυπωσιακό είναι ότι σε πολλά σημεία του σχηματίζονται περίεργα τόξα, απόλυτα συμμετρικά, σαν να τα έφτιαξε ανθρώπινο χέρι, τα οποία μοιάζουν με τις αρχαίες καμάρες του οικισμού της Λίνδου, γεγονός που επιβάλλει την περαιτέρω έρευνα του χώρου από επιστήμονες σπηλαιολόγους και αρχαιολόγους.

Αρχαία αγάλματα ανακαλύφθηκαν στο Λούξορ

Ένα γιγαντιαίο άγαλμα, ύψους 3,62 μέτρων, της βασίλισσας Τίγε, συζύγου του φαραώ Αμενχοτέπ Γ', δύο σφίγγες που συμβόλιζαν το βασιλικό ζεύγος και δέκα αγάλματα της λεοντόμορφης θεάς Σεχμέτ, από μαύρο γρανίτη, ήρθαν στο φως κατά τη διάρκεια πρόσφατων ανασκαφών στο Λούξορ. Οι βασιλικοί κολοσσοί, ύψους 15 μέτρων, θα τοποθετηθούν στις αρχές του επόμενου έτους πίσω από τους δύο κολοσσούς που δεσπόζουν ήδη στο χώρο των Κολοσσών του Μέμνονα, δημιουργώντας έτσι ένα από τα σημαντικότερα υπαίθρια μνημεία της φαραωνικής εποχής.

Απολίθωμα προϊστορικού κροκοδείλου στη Βραζιλία

Ιδιαίτερα σημαντική θεωρούν την ανακάλυψη οι παλαιοντολόγοι, αφενός γιατί ανακαλύφθηκε

το μεγαλύτερο μέρος του σκελετού, το οποίο μάλιστα ήταν σε ιδιαίτερα καλή κατάσταση, και αφετέρου γιατί διαπιστώθηκε ότι ο κροκόδειλος αυτός, τον οποίο ονόμασαν *Guarinisuchus munizi*, είναι μόλις το δεύτερο είδος θαλάσσιου ερπετού που κατάφερε να επιβιώσει μετά την εξαφάνιση των δεινοσαύρων, πριν από 65 εκατομμύρια χρόνια.

Το παλαιότερο απολίθωμα προγόνου του ανθρώπου στην Ευρώπη

Πρόκειται για ένα μικρό κομμάτι γνάθου που εντοπίστηκε σε ανασκαφές σε σπήλαιο της Ισπανίας, στην περιοχή Αταπουέρκα, μαζί με λίθινα εργαλεία και οστά ζώων. Σύμφωνα με τους ερευνητές είναι ηλικίας 1,3 εκατομμυρίων ετών, γεγονός που μεταθέτει κατά 500.000 χρόνια νωρίτερα την εποχή που θεωρούν πολλοί επιστήμονες ότι εγκαταστάθηκαν οι πρόγονοι του Νεάντερταλ στην Ευρώπη.

Αποφασίστηκε η κατεδάφιση κτιρίων γύρω από το Νέο Μουσείο Ακροπόλεως

Την απόφαση έλαβαν σε κοινή τους συνεδρίαση το Κεντρικό Αρχαιολογικό Συμβούλιο και το Κεντρικό Συμβούλιο Νεωτέρων Μνημείων του υπουργείου Πολιτισμού και αφορά στα γωνιακά κτίρια επί των οδών Μακρυγιάννη 10 και Χατζηχρήστου 21 και επί της Χατζηχρήστου 1 και Μητσαίων 10. Τα βασικά επιχειρήματα για την κατεδάφιση ήταν η

παρεμπόδιση της θέασης του Νέου Μουσείου, αλλά και της εκτεταμένης δενδροφύτευσης η οποία προγραμματίζεται στη νότια πλευρά, ακόμη και η δυσκολία που θα έχουν τα τουριστικά λεωφορεία κατά την προσωρινή τους στάθμευση. Σημαντικό όμως είναι και το γεγονός της ολοκλήρωσης της ανασκαφής η οποία πραγματοποιείται στη νοτιοδυτική γωνία του οικοπέδου, όπου ενδέχεται να εντοπιστεί αρχαίος κήπος, το «Διονύσιο εν λίμναις». Οι υπεραρσιτές της διατήρησης των κτιρίων, μεταξύ των οποίων και εκπρόσωποι του Εθνικού Μετσόβιου Πολυτεχνείου, διαμαρτυρήθηκαν έντονα για την απογύμνωση της περιοχής από την αρχιτεκτονική της.

Κλειστό παραμένει το Αρχαιολογικό Μουσείο Ναυπλίου

Παρά την ολοκλήρωση της ανακαίνισής του, εκκρεμεί, για οικονομικούς λόγους, η τοποθέτηση ενός σπουδαίου εκθέματος. Πρόκειται για μια πανοπλία, ηλικίας 3.500 χρόνων, έργο ενός εξαιρετικού αρχαίου μεταλλουργού, την οποία ανέστυραν ακέραια Σουηδοί αρχαιολόγοι το 1960, από το νεκροταφείο των Δενδρών της μυκηναϊκής ακρόπολης της Μιδέας. Για λόγους προστασίας, είχε παραγγελθεί προθήκη ειδικών προδιαγραφών με αλεξίσφαιρο γυαλί, αντισεισμική προστασία, συνθήκες περιβάλλοντος κατάλληλες για τη διατήρηση του μετάλλου, για την οποία το Υπουρ-

γείο Πολιτισμού δεν μπορεί να διαθέσει 15.000 ευρώ.

ΕΚΘΕΣΕΙΣ

Δύο ελληνικές εκθέσεις στο Πεκίνο για τους Ολυμπιακούς Αγώνες

Η πρώτη είναι η έκθεση «Αγών» που είχε οργανώσει το Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο και είχε παρουσιαστεί για πρώτη φορά στην Αθήνα την περίοδο των Ολυμπιακών Αγώνων του 2004, και θα παρουσιαστεί στο Κάπιταλ Μουζέουμ (31.7-14.10.2008). Στα 167 έργα που θα εκτεθούν, περιλαμβάνονται γλυπτά από την αρχαϊκή έως τη ρωμαϊκή περίοδο, μελανόμορφα αγγεία ανώνυμων ζωγράφων, έργα μικροτεχνίας, καθώς και αρχαία νομίσματα. Η δεύτερη έκθεση, με τίτλο «Κυκλάδες – Αριστουργήματα του αιγαιακού πολιτισμού», περιλαμβάνει 36 κυκλαδικά ειδώλια, είχε οργανωθεί από το Μουσείο Κυκλαδικής Τέχνης, σε συνεργασία με το ΕΑΜ για να συνοδεύσει το ταξίδι του Προέδρου της Δημοκρατίας, Κάρουλου Παπούλια, στη Ρώμη και θα φιλοξενηθεί σε μια αίθουσα 350 τ.μ. του Μουσείου των Τεχνών του Πεκίνου, στην Αυτοκρατορική Πόλη.

Αναπαραγωγές των τοιχογραφιών της Θήρας

Επαναλαμβάνεται για ενδέκατη συνεχή χρονιά η έκθεση των Αναπαραγωγών των Τοιχογραφιών της Θήρας, στον εκθεσιακό χώρο του Συνεδριακού Κέντρου Πέτρου Μ. Νομικού, στα Φηρά Σαντορίνης. Η έκθεση, που θα διαρκέσει έως τις 31 Οκτωβρίου, προσφέρει μοναδική ευκαιρία στον επισκέπτη της Σαντορίνης να θαυμάσει συγκεντρωμένο το σύνολο των συντηρημένων τοιχογραφιών, στον τόπο που δημιουργήθηκαν.

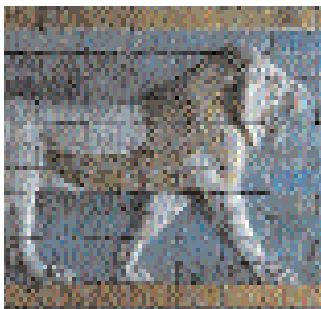
Έκθεση αφιερωμένη στον Όμηρο στην Ελβετία

Η έκθεση, που έχει τίτλο «Ο Όμηρος και η εποχή του», φιλοξενείται στο Antikenmuseum und Sammlung Ludwig στη Βασιλεία της Ελβετίας, με τη συμμετοχή

230 έργων τέχνης και αρχαιοτήτων από πενήντα ευρωπαϊκά μουσεία και συλλογές. Η έκθεση, που θα μείνει ανοιχτή έως τις 17 Αυγούστου και πραγματοποιείται με τη χορηγία και του ιδρύματος Σ. Νιάρχος, θα μεταφερθεί αργότερα στο Μανχάιμ της Γερμανίας. Ένα ιδιαίτερο κεφάλαιο της έκθεσης είναι αφιερωμένο στην υποδοχή του Ομήρου στην αρχαιότητα, τη Ρώμη, το Βυζάντιο, τον Μεσαίωνα και τους νεότερους χρόνους και ένα άλλο στις εκατοντάδες εκδόσεις των Ομηρικών Επών, ενώ ένα τρίτο αναφέρεται στην επίδραση του Ομήρου στον κινηματογράφο.

Η Βαβυλώνα στο Λούβρο

Στην πραγματική ιστορία αλλά και στους μύθους που περιβάλλουν την αρχαία Βαβυλωνία ήταν αφιερωμένη έκθεση που οργανώθηκε στο Μουσείο του Λούβρου, με τίτλο «Babylone» (14.3-2.6.2008). Η έκθεση, που παρουσίασε τα στάδια του πολιτισμού της Βαβυλώνας μέσα από μια επιλογή αγαλμάτων, κειμένων, παπύρων και

άλλων πολύτιμων αντικειμένων, πολλά από τα οποία είναι δάνεια από μουσεία του Βερολίνου και του Λονδίνου, θα μεταφερθεί σύντομα στο Μουσείο της Περγάμου στο Βερολίνο (26.6-5.10.2008) και μετά στο Βρετανικό Μουσείο (13.11.2008-15.3.2009).

Η Ακρόπολη στο Βερολίνο

Με δύο εκθέσεις συμμετείχε η Ελλάδα στην περιοδική έκθεση «Τα μουσεία του 21ου αιώνα» που φιλοξενήθηκε στο μουσείο της Περγάμου στο Βερολίνο (12.3-24.5.2008). Η πρώτη έκθεση αποτελούνταν από 300 ασπρόμαυρες φωτογραφίες του Σ. Μαυρομάτη, οι οποίες αποτελούν ένα πλήρες χρονικό των αναστη-

λωτικών έργων της Ακρόπολης, ενώ η δεύτερη, με τίτλο «Το Μουσείο και η Ανασκαφή», περιελάμβανε ένα πρόπλασμα που παρουσιάζει τη σχέση του Νέου Μουσείου με τον Ιερό Βράχο και το αστικό περιβάλλον, και ένα δεύτερο που δείχνει τη θεμελίωση του μουσείου και την προσαρμογή του στον ανασκαφικό χώρο. Εκτέθηκαν επίσης τέσσερα ευρήματα της ανασκαφής και συγκεκριμένα οι προτομές του Πλάωνα και του Αριστοτέλη, καθώς και δύο αγάλματα ανατολικών θεοτήτων, του Δία Ηλιοπολίτη και της Ίσιδας Πανθέας. Η έκθεση θα παρουσιαστεί επίσης στη Χαϊδελβέργη και στο Φράμπουργκ. Για την ελληνική συμμετοχή συνεργάστηκαν τα Κρατικά Μουσεία του Βερολίνου και το Ελληνικό Ίδρυμα Πολιτισμού. Στο πλαίσιο της έκθεσης ο καθηγητής κ. Δ. Παντερμαλής, πρόεδρος του Οργανισμού Ανέγερσης Νέου Μουσείου Ακρόπολης, και ο διάσημος αρχιτέκτονας Μπενάρ Τσουμί παρουσίασαν σε ειδική εκδήλωση τις αρχιτεκτονικές και μουσειολογικές αρχές που διέπουν την κατασκευή και τη διαμόρφωση του μουσείου.

Μεγάλη επιτυχία έκθεσης για τους Έλληνες στη Λισαβόνα

Επέστρεψε από τη Λισαβόνα η έκθεση «Οι Έλληνες: Θησαυροί του Μουσείου Μπενάκη», που φιλοξενήθηκε στο Μουσείο Calouste Gulbenkian (27.9.2007 – 6.1.2008), με μεγάλη επιτυχία. Στην έκθεση παρουσιάστηκαν 157 σπάνια έργα των μουσειακών συλλογών, τα οποία καλύπτουν ένα ευρύτατο χρονολογικό φάσμα οκτώ χιλιετιών περίπου. Μια νέα εκδοχή της ίδιας έκθεσης, με 170 αντικείμενα από τις μουσειακές συλλογές, ταξίδεψε ήδη στον Καναδά και παρουσιάζεται στο Καναδικό Μουσείο Πολιτισμού του Κεμπέκ (29.5-28.9.2008), ενώ επόμενος σταθμός της θα είναι η Χίλι (μέσα στο 2009).

Η αρχαία Ελλάδα ξαναζωντανεύει στο Μανχάταν

Η έκθεση «Θεοί, μύθοι και θνητοί: Ανακαλύψτε την αρχαία Ελλάδα» φιλοξενείται στο Παιδικό Μουσείο του Μανχάταν και παρουσιάζει

ζεται με τη συνεργασία του ελληνικού υπουργείου πολιτισμού, πέντε πανεπιστημίων και πολιτιστικών υπηρεσιών της Νέας Υόρκης, καθώς και με την οικονομική στήριξη ιδρυμάτων από την Ελλάδα και τις ΗΠΑ. Μουσεία και φορείς αλλά και το υπουργείο πολιτισμού έχουν δανείσει πρωτότυπα αντικείμενα και αντίγραφα, ενώ το Πατριαρχείο Ιεροσολύμων προσέφερε δύο αρχαία νομίσματα με τη μορφή του Μεγάλου Αλεξάνδρου. Η έκθεση θα παραμείνει ανοιχτή ως τον Νοέμβριο του 2008 και στη συνέχεια θα ταξιδέψει και σε άλλες πόλεις των ΗΠΑ, αλλά και στην Ελλάδα. Η πρωτότυπη αυτή διαδραστική έκθεση δίνει στα παιδιά την ευκαιρία να έρθουν σε επαφή με τον αρχαίο ελληνικό κόσμο, να αναπτύξουν τη φαντασία τους αλλά και να συμμετάσχουν σε έργα και παιχνίδια που τους εντάσσουν διαχρονικά στο ελληνικό πνεύμα της δημιουργικότητας, της φιλοσοφίας και της επιστήμης.

Ταξίδι στα Κύθηρα

Νοσταλγικό φωτογραφικό ταξίδι στην κοινωνία των Κυθίων στις αρχές του περασμένου αιώνα οργανώσε το Μουσείο Μπενάκη (κτίριο οδού Πειραιώς) με πορτραίτα του Παναγιώτη Φατσέα (22.2-23.3.08). Το έργο του Κυθήριου φωτογράφου Παναγιώτη Φατσέα, που περιλαμβάνει πάνω από 2.000 φωτογραφίες, είχε μείνει ανέπαφο από το θάνατό του το 1938 σχεδόν μέχρι σήμερα. Τον πυρήνα του έργου του καλλιτέχνη αριθμητικά και αισθητικά αποτελούν πορτραίτα σε διάφορες κοινωνικές εκδηλώσεις, αλλά και φωτογραφίες τραβηγμένες στο φωτογραφείο λίγο πριν οι φωτογραφιζόμενοι μεταναστεύσουν στην Βόρεια Αμερική και την Αυστραλία. Οι Κυθήριοι κοιτούν με σοβαρότητα και χωρίς πόζα μπροστά στο φακό του Φατσέα και αποσπούν μια μικρή δόση αθανασίας. Αξιόλογο είναι και το λεύκωμα με 120 φωτογραφίες του Π. Φατσέα, που συνόδεψε την έκθεση μαζί με το καταποτιστικό εισαγωγικό κείμενο του Γιάννη Σταθάτου (*Παναγιώτης Φατσέας, Πρόσωπα των Κυθίων, 1920-1938*, εκδ. tetarto).

A.M.

«Επιστροφή Πολιτιστικών Αγαθών στις Χώρες Προέλευσής τους»

Αυτό ήταν το θέμα διεθνούς συνεδρίου που διοργάνωσε το Υπουργείο Πολιτισμού μαζί με την UNESCO στο Νέο Μουσείο της Ακρόπολης (17-18.3.2008). Στο πλαίσιο των εργασιών του συνεδρίου νομικοί, καθηγητές πανεπιστημίου, διευθυντές και έφοροι μουσείων, ειδήμονες της πολιτιστικής κληρονομιάς και αρχαιολόγοι απ' όλο τον κόσμο αντάλλαξαν απόψεις για διάφορες περιπτώσεις επιστροφής πολιτιστικών αγαθών στις χώρες προέλευσής τους, μεταξύ των οποίων είναι: η επιστροφή του Οβελίσκου της Αξώμης από την Ιταλία στην Αιθιοπία, η επανένωση του λίθινου πτηνού της Μεγάλης Ζιμπάμπουε σε έκθεση του Βασιλικού Μουσείου Κεντρικής Αφρικής στο Τερβίρεν του Βελγίου και η επιστροφή του από τη Γερμανία στη Ζιμπάμπουε, η επιστροφή προγονικών λειψάνων από το Πανεπιστήμιο του Εδιμβούργου στη φυλή των αυτόχθονων Ngarrindjeri της Ν. Αυστραλίας, το πρόγραμμα «Utimut» για τον επαναπατρισμό πολιτιστικών αγαθών από τη Δανία στη Γροιλανδία, η επανένωση ενός νεοσομερικού αγάλματος μέσω της συνεργασίας του Λούβρου και του Μητροπολιτικού Μουσείου Τέχνης της Ν. Υόρκης και η επιστροφή τελετουργικής μάσκας των αυτόχθονων Kwakwaka'wakw από το Βρετανικό Μουσείο στο Πολιτιστικό Κέντρο U'mista της Βρετανικής Κολομβίας του Καναδά, στο πλαίσιο μακροχρόνιου δανεισμού. Τη δεύτερη ημέρα του συνεδρίου αναπτύχθηκαν οι ενότητες: Δεοντολογία και νομική θεώρηση, Διαμεσολάβηση και πολιτιστική διπλωματία, Μουσεία, Αρχαιολογικοί χώροι και πολιτιστικό περιβάλλον, Διεθνής συνεργασία και έρευνα. Τα πρακτικά του παγκόσμιου συνεδρίου της Αθήνας θα κυκλοφορήσουν στην επόμενη 15η Συνδιάσκεψη, που θα πραγματοποιηθεί τον Ιούνιο του 2009.

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΑ ΝΕΑ

«Πολιτισμός, Παγκοσμιοποίηση και Εθνικές Κουλτούρες»

Αυτό ήταν το θέμα ημερίδας που οργάνωσε το Διοικητικό Συμβούλιο του Συνδέσμου Υποτρόφων Α. Γ. Λεβέντη (Ελλάδας) στο Cotsern Hall της Αμερικανικής Σχολής (4.2.2008). Ομιλητές ήταν ο Γιάννης Χαμηλάκης (Πανεπιστήμιο του Southampton) και ο Στέφανος Πεσματζόγλου (Πάντειο Πανεπιστήμιο) ενώ την ημερίδα συντόνισε ο Δημήτρης Πλάντζος (Διεθνές Κέντρο Ελληνικών και Μεσογειακών Σπουδών).

Αρχαιογνωσία και αρχαιογλωσσία

Ημερίδα με θέμα «Πρόγραμμα Αρχαιογνωσίας και Αρχαιογλωσσίας στη Μέση Εκπαίδευση - Συστατικά Στοιχεία» διοργάνωσε η Εταιρεία Σπουδών Νεοελληνικού Πολιτισμού και Γενικής Παιδείας της Σχολής Μωραΐτη (13.3.2008) στο αμφιθέατρο του Εθνικού Ιδρύματος Ερευνών. Στην ημερίδα συμμετείχαν οι Δ. Ν. Μαρωνίτης, Μαρία Θεοδωροπούλου, Φάνης Κακριδής κ.ά.

Το Επίγραμμα στην Αρχαία Κυπριακή Γραμματολογία

Αυτό ήταν το θέμα του 14^{ου} Σεμιναρίου Αρχαίας Κυπριακής Γραμματολογίας που διοργάνωσαν το Τμήμα Φιλολογίας του Πανεπιστημίου Αθηνών και το Σπίτι της Κύπρου στην Αθήνα (14.2.2008). Ο Πρόεδρος του Τμήματος Φιλολογίας του Πανεπιστημίου Αθηνών, Ανδρέας Βοσκός, στην εισηγητική ομιλία του αναφέρθηκε περιληπτικά στο περιεχόμενο και την προέλευση, τοπική και χρονολογική, των κυπριακών επιγραμμάτων και επεσήμανε ότι τα κυπριακά επιγράμματα μαρτυρούν μια αξιόλογη πνευματική παραγωγή και δεν λείπουν ανάμεσά τους τα ποιητικά αριστουργήματα. Στη συνέχεια παρουσιάστηκαν εργασίες για το κυπριακό επίγραμμα από τους: Δ. Ξιφάρá («Ο πρόωρος θάνατος στα επιτύμβια κυπριακά επιγράμματα»), Β. Κουσουλίνη («Ο θάνατος ανύπαντρων γυναικών στο κυπριακό επίγραμμα»), Α. Γαβριελάτο («Εκδήλωση πένθους στο κυπριακό επίγραμμα: Μελέτη του Ε19 για τον Ανδρόμαχο και τον Αριστώνακτα»), Χ. Αντωνιάδου

(«Στο σύνορο δύο κόσμων: Το επίγραμμα του Ευστολίου από το Κούριον»), Γ. Κατσαγάνη («Οι σχέσεις Κύπρου-Άργους μέσα από ένα αναθηματικό επίγραμμα του Νικοκρέοντος»), Γ. Λεονάρδο («Ο ρόλος του χαλκού στις σχέσεις Κύπρου με τον λοιπό ελληνικό κόσμο με αφετηρία τα κυπριακά επιγράμματα»), Π. Σαουλίδου («Κύπρος έδεκτο τάφω: Οι Σχέσεις της Κύπρου με τον υπόλοιπο ελληνισμό μέσα από τα επιτύμβια επιγράμματα»), Μ. Σιγαλού («Αναθηματικά επιγράμματα που μαρτυρούν αφιερώματα Ελλήνων της Κύπρου για θεότητες εκτός Κύπρου»), Α. Παπαχρυσοστόμου («Ένα ανέκδοτο επίγραμμα από το Μάριον για τον Θεσσαλό Αλέξωνα») και Γ. Γαζή («Κυπριακά επιγράμματα αφιερωμένα σε γιατρούς»).

«Σεμινάριο για τη διαχείριση και ανάδειξη αρχαιολογικών χώρων»

Το σεμινάριο πραγματοποιήθηκε στη Θεσσαλονίκη (1.2-3.2.2008) και διοργανώθηκε από το «Διατηρηματικό πρόγραμμα μεταπτυχιακών σπουδών στην προστασία, συντήρηση και αποκατάσταση μνημείων πολιτισμού» του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου. Παρουσιάστηκαν εργασίες Ελλήνων και ξένων επιστημόνων με περιπτώσεις και υποθέσεις εργασίας από την Ελλάδα, τη Μάλτα, την Αίγυπτο, την Αλβανία και αλλού, και υποστηρίχθηκε η ανάγκη θεμελίωσης ενός θεωρητικού πλαισίου στην Ελλάδα έτσι ώστε να τεκμηριώνονται οι επεμβάσεις επί του αρχαιολογικού πόρου, που πραγματοποιούνται από τους αρμόδιους φορείς (εκτός πλαισίου διαχείρισης).

ΔΙΑΛΕΞΕΙΣ

Το τέλειο λουκέτο

Σπάνιος, περίτεχνος και όμορφος είναι ο μηχανισμός που βρέθηκε στην αρχαία Ελεύθερνα της Κρήτης και προκάλεσε το ενδιαφέρον των επιστημόνων, οι οποίοι συγκρίνοντάς το με τα συναφή αρχαιολογικά ευρήματα οδηγήθηκαν στο συμπέρασμα ότι πρόκει-

ται για λουκέτο και μόνο. Ο μηχανισμός ανακαλύφθηκε στην αρχαία Ελεύθερνα της Κρήτης το 2002 και στη συνέχεια πέρασε μέχρι και από αξονικό τομογράφο στο Νοσοκομείο του Ρεθύμνου, για να εξετασθεί διεξοδικά. Χρονολογείται στον 4ο αι. μ.Χ., βρέθηκε σε χώρο αποθήκης αγγείων και θυμίζει πολύ μεσαιωνική κλειδαριά. Οι καθηγητές και μηχανικοί κ. Δημήτρης Καλλιγερόπουλος και Σουλτάνα Βασιλειάδου, οι οποίοι μελέτησαν το μηχανισμό, αποκάλυψαν τη χρησιμότητα και τη λειτουργία του στο κοινό στις 4.2.08 στην Εταιρεία Μελέτης Αρχαίας Ελληνικής Τεχνολογίας στο Τεχνικό Επιμελητήριο, αφού προηγήθηκε εισαγωγική ομιλία του καθηγητή κ. Πέτρου Θέμελη, ο οποίος ήταν ο υπεύθυνος των ανασκαφών στην περιοχή.

A.M.

Η αρχαιολογία των υφασμάτων

Το μεγάλο κενό που υπάρχει στην αρχαιολογική έρευνα στον τομέα της μελέτης των υφασμάτων που έχουν αποκαλυφθεί επισήμανε η δρ Γιούλη Σπαντιδάκη, Βιοχημικός, Ερευνήτρια Υφασμάτων στο Κέντρο Έρευνας και Συντήρησης Αρχαιολογικού Υφάσματος σε ομιλία της με θέμα «Αρχαία Ελληνικά Υφάσματα. Ξετυλίγοντας τον μίτο» στις 11.2.08 στο Αρχαιολογικό Μουσείο. Η ομιλήτρια ανέδειξε την αξία της μελέτης της υφαντουργικής δραστηριότητας λόγω του πλήθους των ιστορικών πληροφοριών που μπορούν να μας δώσουν και προέτρεψε εμμέσως νέους αρχαιολόγους να ειδικευθούν στον τομέα αυτό της αρχαιολογικής έρευνας, που μόλις πρόσφατα αρχίζει να αναπτύσσεται και με την πολύτιμη βοήθεια μηχανημάτων τελευταίας τεχνολογίας.

A.M.

Το έργο της Βρετανικής Σχολής το 2007

Τις δραστηριότητες της Βρετανικής Σχολής κατά το 2007 παρουσίασε η Διευθύντρια της Σχολής, Catherine Morgan, στις 21.2.08 στο Μέγαρο Μελά της Εθνικής Τράπεζας. Προσανατολισμένη κυρίως στη μελέτη των προϊστορικών χρόνων η ερευνητική ομά-

δα της Βρετανικής Σχολής συνέχισε το 2007, όπως και τα προηγούμενα χρόνια, την ανασκαφική δραστηριότητα στο Λευκαντί, τα Κύθηρα, τα Αντικύθηρα, στο Ακρωτηράκι της Σίφνου και στις Πλαταιές. Από τα σημαντικά στοιχεία που επιστημονικά επισημάνθηκαν είναι το γεγονός ότι οι νεότερες επιφανειακές έρευνες της Βρετανικής Σχολής σε διάφορες θέσεις της Ελλάδας εισήγαγαν τις νέες τεχνολογίες και τη μεγαλύτερη ακρίβεια στην αρχαιολογική σκαπάνη και στα επιστημονικά συμπεράσματα.

A.M.

Οι Αστυνόμοι της Περγάμου

Για το σημαντικό θεσμό των Αστυνόμων στην Πέργαμο μίλησε ο κ. Ευθ. Κακαβογιάννης στη διάλεξη που έδωσε στις 3.3.08 με θέμα «Η επιγραφή των Αστυνόμων της Περγάμου (Πολεοδομία και Ύδρευση)». Ήδη από το 450 π.Χ. οι Αστυνόμοι ήταν είδος «δημοτικών υπαλλήλων» στην Πέργαμο, οι οποίοι είχαν αναλάβει να ρυθμίζουν τη λειτουργία της ύδρευσης και άλλα ζητήματα τάξης και ισοπολιτείας στο νησί. Ο ομιλητής αναφέρθηκε εκτενώς τόσο στο υδρευτικό και αποχετευτικό σύστημα όσο και στις σοφές λύσεις που έδινε η πολεοδομία της εποχής για την αποροή των υδάτων.

A.M.

Η Αμερικανική Σχολή στην Κόρινθο

Με επίκεντρο την Κόρινθο παρουσιάστηκαν οι δραστηριότητες και το ανασκαφικό έργο της Αμερικανικής Σχολής Κλασικών Σπουδών στην Αθήνα σε εκδήλωση που διοργανώθηκε στις 14.3.08 με θέμα «Οι αμερικανικές ανασκαφές στην Κόρινθο: τρέχουσες κατευθύνσεις». Ο Διευθυντής της Σχολής, Jack L. Davis, αφού έκανε σύντομη ανασκόπηση στο μακρόχρονο έργο της Σχολής στην περιοχή της Κόρινθου, αναφέρθηκε διεξοδικά στην πλούσια «συγκομιδή» της Σχολής από τη σκαπάνη της στην περιοχή κατά το 2007: η ανασκαφή στο Ιερό του Λυκαίου Δία στην κορυφή του όρους Λυκαίου στην Αρκαδία, σύμφωνα με τον ομιλητή, έφερε στο φως

ίχνη λατρείας κάποιας θεότητας. Πρόκειται για ιερό, που βρίσκεται κοντά στην αρχαία Ολυμπία, και πιθανότατα αφορά στη λατρεία θεότητας, που αποτελεί προϊστορικό πρόγονο του Δία.

A.M.

Τα χαμένα αρχαία της Κέας

Το ανασκαφικό έργο του Δανού αρχαιολόγου Peter Oluf Bronsted στην Καρθαία της Κέας στις αρχές του 19ου αιώνα παρουσίασε η αρχαιολόγος Αριστέα Παπανικολάου-Κρίστενσεν σε συνεργασία με την «Ένωση Φίλων της Ακροπόλεως» στις 16.4.08 στο Ινστιτούτο της Δανίας. Στην ομιλία της, με τίτλο «Αναζητώντας τις αρχαιότητες της Κέας: Ο P.O. Bronsted και τα γλυπτά της Καρθαίας», η αρχαιολόγος αναφέρθηκε εκτενώς στα πιθανολογούμενα ευρήματα της σκαπάνης στο νησί, σύμφωνα και με τις αναφορές σε κείμενα του ίδιου του Δανού αρχαιολόγου, ωστόσο διατύπωσε το ερώτημα εάν ποτέ μάθουμε ποια ήταν τελικώς η τύχη τους μετά τη φυγάδευσή τους από την Ελλάδα.

A.M.

«Η νότια κλιτύς της Ακροπόλεως»

Αυτό ήταν το θέμα διάλεξης που έδωσε ο κ. Πέτρος Καλλιγιάς, Επίτιμος Έφορος Αρχαιοτήτων, στο Μουσείο Κυκλαδικής Τέχνης (28.1.2008). Ο αρχαιολόγος υποστήριξε ότι το πρώτο Παναθηναϊκό Στάδιο της Αθήνας του 4ου αι. π.Χ. εκτείνεται μεταξύ του Διονυσιακού Θεάτρου και του Ηρωδείου, στη νότια κλιτύς της Ακρόπολης, τοποθετώντας τη θέση του μπροστά από τη Στοά Ευμένους. Παράλληλα τόνισε ότι για να υποστηριχθεί η νέα θεωρία, είναι απαραίτητη η διεξαγωγή ανασκαφικών τομών σε μεγάλο βάθος. Σύμφωνα με την επίσημη άποψη, το πρώτο Παναθηναϊκό Στάδιο του Λυκούργου βρισκόταν στο Καλλιμάρμαρο.

Η διχογνωμία για την έκρηξη του ηφαιστείου της Σαντορίνης

Διάλεξη με τίτλο «Η έκρηξη του ηφαιστείου κατά την Εποχή του Χαλκού και η διεκυστίδα της χρονολόγησής της» έδωσε ο διευθυντής των ανασκαφών της

προϊστορικής Θήρας, καθηγητής κ. Χρίστος Ντούμας, στην Αρχαιολογική Εταιρεία (13.3.2008). Ο κ. Ντούμας χαρακτήρισε την όλη συζήτηση διεκυστίδα η οποία έχει προκύψει κυρίως ανάμεσα στον κύκλο των αρχαιολόγων και σε εκείνους των θετικών επιστημών. Η διχογνωμία σχετικά με τη χρονολόγηση της έκρηξης του θηραϊκού ηφαιστείου έγκειται σε αμφισβήτηση της αντικειμενικότητας αφενός της ιστορικής (περ. 1500 π.Χ.) και αφετέρου της εργαστηριακής χρονολόγησης (περ. 1620/1600 π.Χ.). Ο κ. Ντούμας αναφέρθηκε στις διάφορες μεθόδους χρονολόγησης που έχουν ακολουθηθεί και παραδέχτηκε ότι οι θετικοί επιστήμονες έχουν σήμερα μια τεράστια βάση δεδομένων που δεν είναι δυνατόν να απορρίψει κανείς αβασάνιστα. Αναφέρθηκε, επίσης, διεξοδικά στις πρόσφατες ανασκαφές στο Ακρωτήρι της Θήρας προβάλλοντας και σχετικές διαφάνειες, ενώ έκανε λόγο για αδιατάρακτη συνέχεια στην κατοίκηση του Ακρωτηρίου έως και την εποχή της έκρηξης. Όπως ανέφερε, το Ακρωτήρι έπαιξε αποφασιστικό ρόλο στη διακίνηση του χαλκού στη Μεσόγειο, γι' αυτό και παρουσίασε ραγδαία ανάπτυξη, η οποία βέβαια θάφτηκε κάτω από τη στάχτη της έκρηξης.

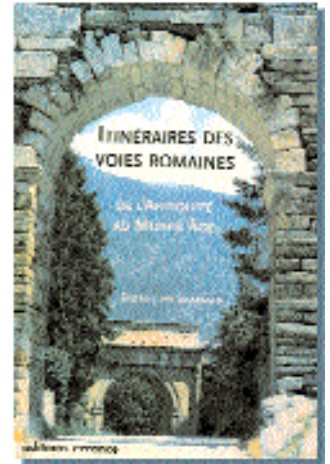
Τα μουσεία του Βατικανού

«Τα μουσεία του Βατικανού: ένα παράθυρο της Αγίας Έδρας στον κόσμο» ήταν το θέμα διάλεξης που έδωσε ο γραμματέας της Επιτροπής του Ποντίφικα για τη διαχείριση της Πολιτιστικής Κληρονομιάς Φραντσέσκο Μπουρανέλι στο Μέγαρο Μουσικής Αθηνών (13.3.2008), στο πλαίσιο των εκδηλώσεων του Megaron Plus. Ο κ. Μπουρανέλι στη διάλεξη του ανέπτυξε την έννοια του μουσείου ως θεσμού, την ιστορία του και τη συνεισφορά της Καθολικής Εκκλησίας και των προϊσταμένων της στη διαμόρφωσή του σε ευρωπαϊκό και παγκόσμιο επίπεδο. Συγκεκριμένα, εντόπισε την απαρχή των Μουσείων του Βατικανού –ως πρώτων σχηματισμών τουλάχιστον– στο 1506, όταν ανακαλύφθηκε στην Ιταλία το περίφημο σύ-

μπλεγμα του Λαοκόοντα. Ο κ. Μπουρανέλι αναφέρθηκε επίσης στον δημόσιο χαρακτήρα των μουσείων και στη σημασία τους για τη διαμόρφωση των ανθρωπινων κοινοτήτων και της αίσθησης ταυτότητας που τις χαρακτηρίζει.

Μινωικής προέλευσης η Αθηνά

Ο Βολφ-Ντίτριχ Νίμαγερ, διευθυντής του Γερμανικού Αρχαιολογικού Ινστιτούτου στην Αθήνα, ανασκαφές του ιερού της Αθηνάς στη Μίλητο, μίλησε στο πλαίσιο των σεμιναρίων Μινωικής Αρχαιολογίας στην Αρχαιολογική Εταιρεία, με θέμα «Το ιερό της Αθηνάς στη Μίλητο: Η διαχρονικότητα της λατρείας από τη Μινωική στην Αρχαϊκή περίοδο». Οι ανασκαφές των Γερμανών στη Μίλητο διαρκούν περισσότερο από έναν αιώνα και έφεραν το συγκεκριμένο ιερό στο φως ήδη από το 1904. Πολύ αργότερα, το 1999, εντοπίστηκε η μινωική χρονολόγησή του. Όπως είπε ο κ. Νίμαγερ, η εύρεση μινωικών καταλοίπων επιβεβαίωσε την παράδοση σύμφωνα με την οποία οι Κρήτες της εποχής του Μίνωα είχαν εγκατασταθεί στη Μίλητο: «Η Αθηνά ήταν μία θεότητα τόσο πρώιμη όσο η Εποχή του Χαλκού, πιθανώς μάλιστα είχε μινωική καταγωγή. Φαίνεται ότι η λατρεία της στο ιερό της Μίλητου εκτείνεται σε μια περίοδο που φθάνει σε διάρκεια περίπου τα 1.200 χρόνια».

τα οδοιπορικά και να υπολογίσει τις αποστάσεις στις ρωμαϊκές οδούς. Η απόσταση μεταξύ των διαφόρων σταθμών οι οποίοι σημειώνονται δεν φαίνεται να έχει κάποια λογική ή κάποιο λόγο, όπως και πολλές μεγάλες πόλεις δεν αναφέρονται καθόλου. Επιπλέον, όταν μιλάμε για ρωμαϊκές οδούς σκεφτόμαστε έναν φαρδύ πλακόστρωτο δρόμο επάνω στον οποίο κινούνται άμαξες. Τον 19ο αιώνα έγιναν μελέτες που υπολόγισαν ότι στα σιδερένια στεφάνια της ρόδας μιας άμαξας η φθορά ήταν 30 κιλά για δρόμο 1.000 χιλιομέτρων, ενώ το ίδιο το οδόστρωμα θα έχανε 2 μέτρα πάχος κατά τη διάρκεια της ρωμαϊκής εποχής. Έτσι, αυτό που σήμερα αποκαλύπτουμε με ενθουσιασμό, δεν αποτελεί παρά την πιο πρόσφατη μορφή της συντήρησής μιας οδού. Η σύγκριση περιγραφών, τοπωνυμίων και σπαραγμάτων οδών δείχνουν μάλλον ότι στη ρωμαϊκή εποχή, η απόσταση μεταξύ δύο σημείων μιας διαδρομής υπολογιζόταν σε ευθεία γραμμή και όχι σύμφωνα με την πορεία που έκανε ο οδοιπόρος. Αν θα θέλαμε να εφαρμόσουμε τις ίδιες αυτές μετρήσεις στην Ελλάδα, θα βρίσκαμε δυσκολίες διότι το ανάγλυφο του τοπίου είναι πολύ έντονο, οι δρόμοι ήταν στενοί και δύσβατοι και οι ρωμαϊκές οδοί δεν ήταν το καθιερωμένο μέσο μετακίνησης. Επιπλέον, τα όποια ίχνη των δρόμων βρέθηκαν, δεν είναι παρά σπαράγματα, καθώς η επανάχρηση των λίθων για οικοδομικούς σκοπούς ήταν σύνηθες φαινόμενο από τα πολύ παλιά χρόνια.

BIBLIA

Itinéraires des voies romaines De l'antiquité au Moyen Age

Pierre Herrmann, Editions Errance, Paris 2007

«Οδοιπορικά των ρωμαϊκών οδών. Από την Αρχαιότητα ως τον Μεσαίωνα», είναι ο τίτλος του πολύ ενδιαφέροντος αυτού βιβλίου στο οποίο ο συγγραφέας επιχειρεί, με έναυσμα δύο κύπελλα –του Vicairello– που έφεραν χαραγμένες διαδρομές, των ρωμαϊκών περιγραφών και των μετρήσεων των «μιλίων» να καταγράψει

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΑ ΝΕΑ

Το Ναύπλιο των περιηγητών

Αφροδίτη Κούρια
εκδ. Εμπορική Τράπεζα της
Ελλάδος Α.Ε., Αθήνα 2008

Στην Εμπορική Τράπεζα της Ελλάδος χρωστάμε το λεύκωμα που αναφέρεται στην ιστορία της πόλης του Ναυπλίου από τον 16ο έως τον 19ο αιώνα. Μέσα από κείμενα περιηγητών και από έργα τέχνης –χαρτικά, υδατογραφίες και ελαιογραφίες που ανήκουν σε ιδιωτικές συλλογές και Μουσεία της Ελλάδας και ξένα–, στην πορεία της πόλης του Ναυπλίου από τον 16ο έως τον 19ο αιώνα, η γνωστή ιστορικός της Τέχνης Αφροδίτη Κούρια, μας μιεί στην ιστορία μιας σημαντικής πόλης, που σήμερα έχει μόνο τουριστικό χαρακτήρα. Στη δίγλωσση αυτή έκδοση (Ελληνικά-Αγγλικά), την καλλιτεχνική επιμέλεια είχαν οι εκδ. Καπόν.

Lucretius:

The Nature of Things

μετάφραση Α.Ε. Stallings
εκδ. Penguin Books, Λονδίνο 2007

Το μνημειώδες έπος του Λουκρήτιου «De Rerum Natura», «Για τη φύση των πραγμάτων», που θεωρείται η ποιητική έκδοχή ανάλογου χαμένου έργου του Επίκουρου, μετέφρασε στα αγγλικά η ποιήτρια και μεταφράστρια Α.Ε. Stallings. Το έργο αυτό, που αριθμεί πάνω από 7.000 στίχους, θεωρείται επαναστατικό καθώς υμνεί την ελευθερία του πνεύματος, την επιστημονική αναζήτηση των πραγμάτων και θεωρείται πρόδρομος της δαρβινικής θεωρίας για την εξέλιξη του ανθρώπινου είδους. Η προσπάθεια της μεταφράστριας, όπως επισημαίνει και η ίδια στο εισαγωγικό σημείωμα της έκδοσης, είναι να αναδείξει την ομορφιά του ποιητικού κειμένου, τη χάρη καθώς και το ρυθμό του μέσα από τον λατινικό εξάμετρο και όχι μόνο να επικεντρωθεί στην επιστημονική του διάσταση. Η μετάφραση συνοδεύεται από σημειώσεις της μεταφράστριας που διαφωτίζουν πολλά σημεία του ποιητικού κειμένου.

A.M.

Παπαρούνα Κόκκινη

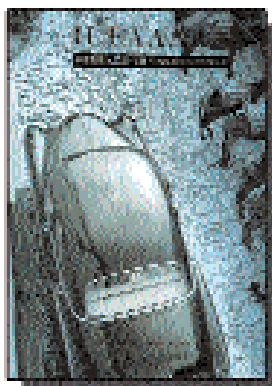
Ζωή Βαλάση
εκδ. Κέδρος, Αθήνα 2008

Ωραία συλλογή λαϊκών κειμένων (τραγουδία, παραμύθια, κάλαντα) για παιδιά, άριστα οργανωμένα σε ένα καλαίσθητο βιβλίο, από τη Ζωή Βαλάση, γνωστή στο χώρο του παιδικού εντύπου, η οποία συνοδεύεται από CD. Την πολύ εύστοχη και τρυφερή εικονογράφηση έκανε η Βάλλυ Λιάπη.

Η Ελλάδα μέσα από την φωτογραφία 160 χρόνια οπτικές μαρτυρίες

λεύκωμα
εκδ. Μέλισσα, Αθήνα 2007

Μέσα από 350 έγχρωμες και ασπρόμαυρες φωτογραφίες, το βιβλίο έχει στόχο να συνδυάσει την εικονογράφηση της ιστορίας της Ελλάδας με την παράλληλη εξιστόρηση της εξέλιξης της ελληνικής φωτογραφίας. Η ιστορία της Ελλάδας δεν προσεγγίζεται μέσα από τη φωτογραφία ως γραμμική ιστοριογραφία, ως καταγραφή και ερμηνεία των γεγονότων, όπως συμβαίνει συνήθως σε ιστορικά

λεύκωμα, αλλά μέσα από ανθρωποκεντρικές, στη πλειονότητά τους, φωτογραφίες που παραπέμπουν στο ιστορικό πλαίσιο σκιαγραφώντας την ανθρώπινη κατάσταση. Αν και βριθουν από υλιστικές πληροφορίες, πρόκειται για προσωπικές ερμηνείες και ιδωμένες μαζί ή σε αντιδιαστολή η μία με την άλλη και με πλήρη συνείδηση της υποκειμενικότητάς τους, οι μαρτυρίες αυτές ανασυνθέτουν πολλαπλές πτυχές της κοινωνικής, πολιτικής, οικονομικής και πολιτιστικής ζωής της χώρας από τα μέσα του 19ου αιώνα έως σήμερα. Ταυτόχρονα παρέχουν μια ενδεικτική επισκόπηση των διεργασιών και της πολυμορφίας της ελληνικής φωτογραφίας, καλύπτοντας το ευρύτερο φάσμα των εφαρμογών του μέσου, από τις πρώτες δαγυροτυπίες αρχαιοτήτων μέχρι τις κατασκευασμένες εικόνες και τις ψηφιακές προσομοιώσεις του σύγχρονου κοινωνικού τοπίου. Η επιλογή των φωτογραφιών έγινε από την Αλεξάνδρα Μόσχοβη και την Αλίκη Τσίριγαλου, και τον συντονισμό της έκδοσης είχε ο ιστορικός Σπύρος Ασδραχάς.

Η καθημερινή ζωή των Ελλήνων στην Τουρκοκρατία

Ι. Μ. Χατζηφώτης,
εκδ. Παπαδήμα, Αθήνα 2008

Ένας γοητευτικός περίπατος στην καθημερινή ζωή των Ελλήνων κατά την Τουρκοκρατία, σε όλες τις πτυχές του πολιτισμού, τις συνθήκες που είχε επιβάλει ο κατακτητής, τα δεινά, τα βάσανα και τα ποικίλα περιστατικά, τις τάξεις, το εμπόριο, τη θρησκεία (εκκλησία, μοναχισμός) αλλά και τις ελληνικές παροικίες στην Ευρώπη και την Αίγυπτο.

Αρχαία Ρώμη: Στρατιωτική και πολιτική ιστορία

Christopher S. Mackay
Εκδ. Παπαδήμα, Αθήνα 2007

Μία σύντομη αλλά περιεκτική πολιτική ιστορία της αρχαίας Ρώμης, από την ίδρυσή της, κατά την εποχή του Σιδήρου στην

Ιταλία, ως το 476 μ.Χ. Περιγράφονται οι λόγοι που οδήγησαν τη Ρώμη στην κατάκτηση της Ιταλίας, το ανθρώπινο δυναμικό της οποίας επέτρεψε στη Ρώμη να κατακτήσει τη Μεσόγειο μέσα σε διάστημα μισού αιώνα. Στο βιβλίο συζητείται επίσης η επίδραση που δέχτηκε το ηγεμονικό καθεστώς, από την υιοθέτηση του Χριστιανισμού ως κρατικής θρησκείας. Μεταφράστρια της ελληνικής έκδοσης είναι η Δούκαινα Γ. Ζάννη, διδάκτωρ Αρχαίας Ιστορίας και επιμελήτης της ελληνικής έκδοσης είναι ο Ιωάννης Κ. Ξυδόπουλος, Λέκτορας Αρχαίας Ιστορίας του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης.

Αλέξανδρος ο Μακεδόνας Ο Μέγας Στρατηλάτης της ιστορίας

Peter Green
εκδ. Διόπτρα, Αθήνα 2008

Προϊόν συστηματικής και διεξοδικής έρευνας, το βιβλίο του ιστορικού Peter Green, καθηγητή Κλασικών Σπουδών στο Πανεπιστήμιο του Τέξας, ξετυλίγει βήμα-βήμα τη ζωή του Μεγάλου Αλεξάνδρου, τονίζοντας ιδιαίτερα το ότι η ιστορία του Αλεξάνδρου είναι άρρηκτα συνυφασμένη με την ιστορία του Βασιλιά Φιλίππου Β' και της Μακεδονίας.

Η καθημερινή ζωή στην Κωνσταντινούπολη τον αιώνα του Σουλεϊμάν του Μεγαλοπρεπούς

Robert Mantran
εκδ. Παπαδήμα, Αθήνα 2008

Τρίτη έκδοση του βιβλίου, στο οποίο περιγράφεται η καθημερινή ζωή στην Κωνσταντινούπολη, όπως παρουσιάζεται σε όλες τις εκδηλώσεις της στον δημόσιο και τον ιδιωτικό τομέα.

Μουσεία 04: 3 μέρες για τα Μουσεία

πρακτικά συμποσίου
εκδ. Εντευκτηρίου, Θεσσαλονίκη 2007

Η έκδοση περιλαμβάνει εισηγήσεις πανεπιστημιακών δασκάλων από τα πανεπιστήμια της

χώρας, διευθυντών και προϊσταμένων σε μουσεία, εφορείες αρχαιοτήτων και πολιτιστικά ιδρύματα, καθώς και δημοσιογράφων οι οποίοι ασχολούνται με την προβολή του πολιτισμού. Το Συμπόσιο οργανώθηκε τον Μάιο του 2004 από το ΔΠΜΣ «Μουσειολογία». Ο τόμος, ακολουθώντας τις θεματικές του Συμποσίου, αποτελείται από τέσσερις ενότητες: 1. Μουσειοπαιδαγωγική, 2. Οργάνωση και Διοίκηση Πολιτισμού, 3. Αρχιτεκτονικός και Μουσειολογικός Προγραμματισμός και Σχεδιασμός και 4. «Κόσμοι Πολιτισμού» στην Ελλάδα.

Πόσο κοστίζει π...

Το κόστος της διατροφής από την αρχαιότητα έως σήμερα

Συλλογικό έργο
έκδ. Υπουργείο Πολιτισμού - Νομισματικό Μουσείο, Αθήνα 2007

Η έκδοση είναι αφιερωμένη στο κόστος της διατροφής στον ελληνικό χώρο κατά την αρχαιότητα, τα ρωμαϊκά χρόνια, το Βυζάντιο, την ξενοκρατούμενη Ελλάδα και τη σύγχρονη εποχή. Παρουσιάζει τα βασικά νομισματικά συστήματα κάθε εποχής, παραθέτει στοιχεία για τις αγοραπωλησίες των προϊόντων και τα ημερομίσθια, ενώ περιλαμβάνει και ενδεικτικές συνταγές, μαζί με τη σύγχρονη εκτέλεσή τους.

Αρχαιολογικά ευρήματα: Πρώτα σωστικά μέτρα στην ανασκαφή

David Watkinson και Virginia Neal
έκδ. Υπουργείο Πολιτισμού, σε συνεργασία με το περιοδικό *Αρχαιολογία και Τέχνες*, Αθήνα 2007

Η Διεύθυνση Συντήρησης Αρχαίων και Νεωτέρων Μνημείων, στοχεύοντας στη συνεχή ενημέρωση και κατάρτιση σε θέματα συντήρησης όσων ασχολούνται με την πολιτιστική κληρονομιά, συνεχίζει την εκδοτική της δραστηριότητα με την ελληνική έκδοση ενός εγχειριδίου για τις διαδικασίες προστασίας και συντήρησης των ευρημάτων στην ανασκαφή. Το βιβλίο είναι ένας

γενικός οδηγός για τις ενέργειες που πρέπει να ακολουθούνται κατά τις αρχαιολογικές ανασκαφές, ώστε να διασφαλιστεί η ακεραιότητα των ευρημάτων. Στόχος της έκδοσης είναι να τεθούν οι κατευθυντήριες γραμμές και να διαδοθούν οι γενικές αρχές των προληπτικών και πρώτων σωστικών μέτρων για τα ανασκαφικά ευρήματα, σε ένα πλαίσιο διεπιστημονικής συνεργασίας στο χώρο της ανασκαφής. Η μετάφραση έγινε από την Ελένη Οικονόμου και τη Μαρία Κρινή, ενώ τη γενική επιμέλεια της έκδοσης είχε η Ράνια Οικονόμου.

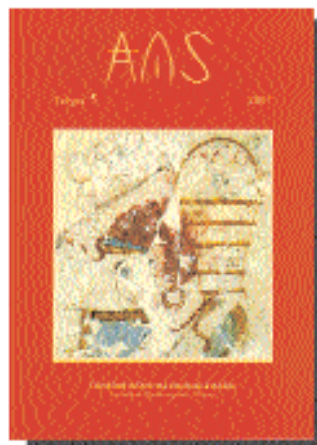
Η καθημερινή ζωή την εποχή του Μεγάλου Αλεξάνδρου

Paul Faure
έκδ. Παπαδήμα, Αθήνα 2008

Τρίτη έκδοση του βιβλίου, στο οποίο ο βραβευμένος από τη Γαλλική Ακαδημία Ελληνιστής Paul Faure περιγράφει τη μεγάλη πορεία των Μακεδόνων και των συμμάχων τους, που άρχισε την άνοξη του 334 π.Χ., καθώς και τον τρόπο οργάνωσης του στρατού, τις υπηρεσίες, τα μέσα και τις τεχνικές που χρησιμοποιούνταν, τονίζοντας παράλληλα τον ιδιαίτερα σημαντικό ρόλο του ναυτικού.

ΑΑΣ

περιοδική έκδοση
τεύχος 5 (2007)

Λάβαμε το πέμπτο τεύχος της ετήσιας περιοδικής έκδοσης της Εταιρείας Στήριξης Σπου-

δών Προϊστορικής Θήρας, ενός σωματείου που στόχο έχει την ενίσχυση των ερευνών για την Προϊστορική Θήρα, τη μορφωτική και πολιτιστική προαγωγή των μελών του, την καλλιέργεια αρχαιόφιλου πνεύματος και κυρίως την ηθική και υλική υποστήριξη των ανασκαφών του Ακρωτηρίου Θήρας. Δεδομένου ότι το 2007 συμπληρώθηκαν 40 χρόνια συνεχούς εργασίας στο Ακρωτήρι, ο διευθυντής των ανασκαφών κ. Χρίστος Ντούμας, στο άρθρο του με τίτλο «40 Χρόνια», κάνει μία αναδρομή στα όσα αδιαλείπτως συντελούνται στο Ακρωτήρι, με σκοπό την έρευνα αλλά και την διασφάλιση των υποδομών που αυτή απαιτεί (στελέχωση με αξιόλογους επιστημονικούς συνεργάτες πολλών ειδικοτήτων και εξασφάλιση των πόρων για την πραγματοποίηση των ποικίλων ερευνητικών προγραμμάτων). Η αρχαιολόγος Μ. Μπελογιάννη, στο άρθρο της με θέμα «Η καλαθοπλεκτική, τέχνη διαχρονική, και τα προϊόντα της στο προϊστορικό Ακρωτήρι», παρουσιάζει την κατασκευή πλεκτών σκευών μέσα από αποτυπώματά τους σε βάσεις αγγείων της Πρώιμης Εποχής του Χαλκού, καλά διατηρημένα καλάθια της περιόδου ακμής του προϊστορικού οικισμού και απεικονίσεις τους στη μεγάλη ζωγραφική, μέχρι και έργα σύγχρονων Θηραίων καλαθοπλεκτών. Για τα «Ξύλινα χειρόμορφα κρόταλα από το Ακρωτήρι» γράφει ο Μ. Μικράκης, αρχαιολόγος ειδικευμένος στην αρχαία μουσική τέχνη και τα μουσικά όργανα. Η συντηρήτρια Ρ. Παπαδήμα γράφει για την «Συντήρηση σύνθετων υλικών», ενώ στη στήλη «Θήραθεν» ο Α. Βλαχόπουλος παρουσιάζει ενδιαφέρον μυκηναϊκό υλικό από την περιοχή του Μονόλιθου, το οποίο επιβεβαιώνει μία μυκηναϊκή εγκατάσταση, που είναι και η μοναδική έως σήμερα στη Θήρα. Τέλος, το τεύχος αναφέρεται στις δραστηριότητες της Εταιρείας Στήριξης Σπουδών Προϊστορικής Θήρας, όπως και την επιστημονική δραστηριότητα των συνεργατών του Ακρωτηρίου. Το περιοδικό ΑΑΣ διατίθεται στα

γραφεία της Ανασκαφής Ακρωτηρίου Θήρας, στην οδό Θόλου 10 στην Πλάκα (τηλ.: 210 3216902).

Σύναξη

περιοδική έκδοση
τεύχος 105 (Ιανουάριος- Μάρτιος 2008)

Το τεύχος αυτό, με τίτλο «Ζητήματα λειτουργικής πράξης», είναι αφιερωμένο σε τρέχοντα προβλήματα της εκκλησιαστικής λατρείας και επιχειρεί να δείξει πόσο σημαντικός είναι ο εντοπισμός των κριτηρίων που οφείλουν να εμπνέουν τη λειτουργική πράξη.

Προφορικότητες - τα κείμενα

συλλογικό έργο
έκδ. Τμήμα Λαϊκής και Παραδοσιακής Μουσικής ΤΕΙ Ηπείρου, Άρτα 2007

Στη σειρά «Τετράδια» (3, 2007) ανήκει η έκδοση αυτή, στην οποία συγκεντρώνονται οι ανακοινώσεις της Ημερίδας με τίτλο «Προφορικότητες» που διοργανώθηκε στις 16 Ιουνίου 2007. Στόχος των συγγραφέων είναι η διερεύνηση, εμπειρική, μεθοδολογική και θεωρητική, του πολυδιάστατου φάσματος το οποίο ανακύπτει από τη διάδραση μορφών, δομών και μέσων, που σχετίζονται με το «προφορικό» και το «εγγράμματο». Στα συμφραζόμενα της παγκοσμιοποιημένης και τεχνολογικά ευέλικτης σύγχρονης πραγματικότητας, η διάδραση αυτή αποκτά ιδιαίτερη σημασία.

Εβραϊκό Μουσείο της Ελλάδος

περιοδική έκδοση
Τεύχος Φθινοπώρου-Χειμώνα 2007-2008

Στο ενημερωτικό αυτό τεύχος του Εβραϊκού Μουσείου της Ελλάδος, παρουσιάζονται, μεταξύ άλλων, και τέσσερα σεμινάρια που οργανώθηκαν για δασκάλους και καθηγητές πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, καθώς και μουσειοπαιδαγωγούς, με θέμα: «Διδάσκοντας για το Ολοκαύτωμα στην Ελλάδα».